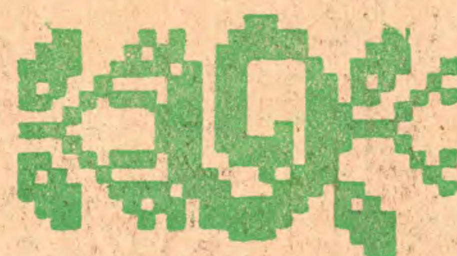
„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.



Ніва



№ 22 (66) БЕЛАСТОК, 2 ЧЭРВЕНЯ 1957 г. ГОД II

WIKTOR GOMULICKI

NA BIAŁEJ RUSI

Na białoruskich polach cisza senna leży,
Jak przedporanna mgła;
A w białoruskich chatach płynie szept pacierzy,
I skrzypka tęsknie gra.

I słońca bledsze tu promienie,
I tajemnicze w twarzach cienie,
I jakieś ducha zatajenie,
Co, mimo wszystko — trwa.

Białoruska dziewczyna nigdy nie wybucha,
Rzadki też u niej śmiech,
Lecz ma w sobie silnego, upornego ducha,
Anioła niskich strzech.

A w obyczajach jej stateczność,
A w jej obejściu się serdeczność,
A gdy pokocha, to na wieczność,
Bo łamać wiarę — grzech.

Białoruscy wieśniacy — smętni myśliciele;
Ociężały ich krok;
Cisi w polu i chacie, w karczmie i kościele,
Półsenny mają wzrok.

„Ty śpisz, a dola twoja rośnie",
Słychać tu zimą i o wiośnie —
I tak, pół-rzewnie, pół-radośnie
Płynie za rokiem rok.

Białoruskie sumienia nie lubią odmiany —
Wszak zawsze świat ten sam!
Słuchają co krzyż mówi, co szepczą kurhany —
Ciągnie je tu i tam...

I słyszą Boga w wichrów chórze,
I w całej widzą Go naturze —
I w rozerwanej gromem chmurze
Szukają w niebo bram.

O białoruska mowa! Twój dźwięk śpiewny budzi
Echa zamarłych lat...
Ty jesteś mową białych, mir czyniących ludzi,
Puszcz wonnych, jasnych chat.

Tam, gdzie słowiańskie włada słowo,
Ty dzwonisz nutą skowronkową —
O szczebiotliwa, słodka mowo,
Miodna, jak lipy kwiat!

O białoruska pieśni! Ty, jak kraj ten cały,
Posępny nosisz wdzięk;
Kurhany i mogiłki nutę ci podały
I kmieciów dawnych jęk...

Dziś kwitniesz dziko w zapomnieniu,
Lecz, gdy cię wzniesie mistrz w natchnieniu,
Świat uczci ciebie w podziwieniu,
Bo nowy dasz mu dźwięk.

O białoruski ludu! Ścichną kiedyś burze,
Które nam zsyła los;
Wówczas, w słowiańskich plemion zespolonym chórze
I twój też zabrzmi głos.

A głos ten będzie serafowy,
Na kształt ptaszęcej rannej mowy,
Z serca płynący, a nie z głowy,
Dźwięczny, jak pełny kłos...

ВІКТАР ГОМУЛІЦКІ (1851—1919) — вядомы паэт і празаік пары польскага пазітывізма, прыяцель беларускага народу. Верш «На Белай Русі» першы раз быў друкаваны 11 ліпеня 1908 года ў варшаўскім тыднёвіку «Тыгоднік Ілюстраваны», № 28. Пасля ён быў памешчаны ў зборніку вершаў паэты «Святла». (Вільня, 1919 г.)



1 чэрвеня Міжнародны Дзень Дзяцей.
На здымку скульптура З. Азгура «Ленін з дзяўчынкай».
фото — І. Салавейчыка.

Дзіця чакае на тваю помач

Колькі хвалявання, колькі радасці і шчасця адчуваем тады, калі прыйдзе на свет дзіця.

З'яўляецца новы чалавек новы разумны твор. Наш воблраз. Не, мы бачым у гэтым дзіцяці нешта перавышаючае нас. Мы перакананы, што з гэтага нашага дзіцяці будзе самы лепшы і разумнейшы чалавек. Стараемся даць яму ўсё тое, чаго нам калісь у дзяцінстве не хапала.

Калі яно падрасце (тут трэба прызнацца!), скідаем справу выхавання на дзіцячы сад, на школу і г. д.

Мы стараемся даць з сябе ўсе сілы, каб падтрымаць соцыялістычны лад, які прынясе чалавецтву ўсё, што для яго лепшае і шчаслівейшае.

І як-жа часта пры гэтым забываемся мы пра дзеці, асабліва пра свае дзеці.

Часта гаворым, што дзеці дрэнна захоўваюцца. Мы нават дзівімся, што могуць быць такія бацькі, якія не звяртаюць увагі на выхаванне сваіх дзяцей.

Іншыя бацькі думаюць тое-ж самае гледзячы на нашыя дзеці.

З трывогай прызнаем, як шырацца злачынствы. Мы нават не агледзеліся, калі тое самае нашае дзіця, ад якога спадзяваліся толькі добрага ўбачыць зрабілася злачынцам.

Ці-ж мы памагалі школам, дзіцячым садам у іх цяжкай працы над выхаваннем нашых дзяцей?

Дзеці чакаюць на нашую помач. І вось, пад такім загалоўкам, у мінулую нядзелю адбылася ў Варшаве Дзяржаўная канферэнцыя, на якой паклікана новую арганізацыю. Арганізацыя гэтая ўспрыме ўсе добрыя традыцыі з РТПД, ХТПД і ТПД. З ёю будзе супрацоўнічаць Міністэрства ўнутраных спраў, Міністэрства асветы, Міністэрства здароўя і грамадскай дапамогі, ПЦК.

Арганізацыя заклікае, да супрацоўніцтва ўсіх людзей, каму справа выхавання ляжыць на сэрцы.

І. РЫБІНСКІ.

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА



Адэнауэр і выбары

Адэнауэр у Вашынгтоне. Ці можна толькі праездам на Фларыду? Не. У Еўропе ёсць не горшыя санаторыі, ну хаця-б на Міжземнаморскай Рів'еры. А ўсё-ж факт застаецца фактам, боннскі канцлер паімчаўся на другое поўшар'е.

Мэта яго паездкі ў Вашынгтон зразумелая: трэба шукаць дапамогі ў сваіх заакіянскіх сяброў перад набліжаючыміся выбарамі ў Бундэстаг. Няпэўныя шансы хрысціянскай дэмакратыі (ЦДУ) на перамогу ў выбарах, узрост уплываў соцыял-дэмакратаў, слыхі аб кандыдатуры Оленгауэра на пасаду канцлера, не давалі Адэнаўэру спакою. Вядома, што ў перадвыбарчай барацьбе трэба зрабіць сваёй партыі, і зразумела, сваёй асобе добрую рэкламу. І Адэнауэр так робіць.

Перад выездам у Вашынгтон, склікана была сесія НАТО іменна ў Бон. Быў, таксама ў Бон, з афіцыйным візітам англійскі прэм'ер-міністр Макмілан, а нядаўна адбыўся тут партыйны кангрэс ЦДУ. Як з гэтага відаць Адэнауэр не дрэмле і робіць сабе выбарчую рэкламу.

Але гэта не ўсё. Пры гэтым Адэнауэр хоча ўпаляваць яшчэ аднаго зайца. Менавіта: затармазіць (гэта мала), падарваць, разладзіць размовы аб абяззброенні.

Цяпер, калі размовы ў Падкамісіі ААН па абяззброенні зарысавалі магчымасці, як ніколі дагэтуль, знайсці выхад гэтай справы, калі погляды Усходу і Захаду моцна зблізіліся — Адэнаўэр не вытрымоўвае і едзе ў Вашынгтон, каб пагутарыць і аб гэтай справе.

Ці клопаты Адэнауэра дадуць якія-небудзь рэзультаты? — Пабачым. М. М

ПАЗНАНСКАЯ ЯРМАРКА

Як штогод Познань падрыхтоўваецца да Міжнароднай ярмаркі. Аб зацікаўленні ярмаркай няхай сведчыць факт, што ў гэтым годзе на 100 прац. больш гандлёвых прадпрыемстваў возьме ў ёй удзел.

Цікавым у падрыхтоўцы да ярмаркі з'яўляецца тое, што з года ў год памяншаюцца кошты арганізацыі ярмаркі. У мінулым годзе, у выніку выкарыстання старых будаўнічых матэрыялаў на рамонт некаторых аб'ектаў ярмаркі, кошты зменшацца на суму каля 2 мільёнаў злоты.

Паверхня плошчы на якой замежныя гандлёвыя прадпрыемствы выстаўляць свае экспанаты складае 50 тысяч квадратных метраў. За кожны кв. метр плаціцца 4 долары.

Іншаземныя прадпрыемствы толькі за права памясціць свае экспанаты, заплацяць арганізатарам 200.000 долараў.

М. М.

Яшчэ адзін крызіс

Францыя шукае прэм'ер-міністра. Ужо другі тыдзень у Францыі назіраецца дзяржаўны крызіс. Дагэтуль, не гледзячы на намаганні з боку прэзідэнта рэспублікі Коты, няма кандыдата на пасаду прэм'ер-міністра.

Кандыдатам нумар 1 на ўспамянутую пасаду з'яўляецца Р. Плевен. Трэба прыпомніць, што гэтая пасада Плевену не з'яўляецца навінкай. Ён ужо быў прэм'ер-міністрам. Быў таксама міністрам народнай абароны і фінансаў. Гавораць таксама аб кандыдатуры Ф. Мітэран.

Хто-б не быў новым прэм'ер - міністрам, мусіць памятаць аб адным: нельга пускаць слоў на вецер. А нажаль урад Молета так рабіў. Перад выбарамі, шмат чаго абяцаў, але калі прыйшлося ажыццяўляць абяцанкі — нічога не зрабіў.

Новы прэм'ер-міністр мусіць асабліва памятаць аб Алжыры. Тут нельга выраішыць праблему, якімі-небудзь поўсродкамі. Справу трэба паставіць ясна. Толькі, што гэта ізноў, не на руку французскім капіталістам. Які вынік? Урадавы крызіс.

М. М

Дыверсійная дзейнасць ЗША супраць соцыялістычных краін

Як паведаміў часопіс «Юнайтэд стэйнс н'юс энд уорлд рыпарт», у ЗША, пры амерыканскай арміі ўтвараюцца спецыяльныя ўзброеныя атрады для дыверсійных дзеянняў супраць соцыялістычных краін. Паводле прызнання часопіса, гэтыя атрады з'яўляюцца як-бы замежным легіёнам амерыканскай арміі, накшталт французскага замежнага легіёна.

Часопіс паведамляе, што кожныя тры — чатыры тыдні «без лішняга шуму па паветры са зборнага пункта, створанага амерыканскай арміяй у Франкфурце» (Заходняя Германія), прыбываюць групы перабежчыкаў з соцыялістычных краін.

На базе арміі ЗША ў Форт-Джэксан (Паўднёвая Караліна (яны праходзяць ваенную падрыхтоўку. Часопіс паведамляе, што існуюць планы стварэння, на аснове закона Лоджа (аўтар гэтага закона — прадстаўнік ЗША ў ААН Лодж. — Рэд.), ваенных часцей з гэтых перабежчыкаў колькасцю ў 12 тысяч чалавек.

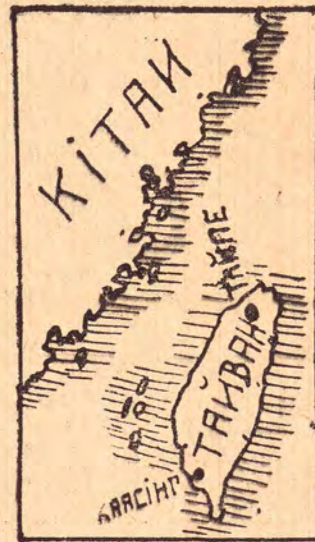
Як відаць з паведамлення часопіса, гэтыя падонкі адчуваюць «нянавісць да комунізма». Сярод перабежчыкаў — крымінальныя элементы, дэзерціры, здраднікі і г. д.

Для падрыхтоўкі дыверсантаў, шпіёнаў і інш. створана спецыяльнае вучылішча ў Форт-Джэксан і пяхотны цэнтр на гэтай-жа базе.

Закранаючы мэту і назначэнне гэтых дыверсійных атрадаў, часопіс указвае, што яны прызначаны для ваенных дзеянняў у краінах народнай дэмакратыі і СССР.

Паводле паведамлення часопіса, для вярбоўкі ў такія атрады, амерыканскай арміяй у Заходняй Еўропе створаны спецыяльныя «праверачныя» камісіі, якія «ўважліва вывучаюць мінулае перабежчыкаў», адпраўляючы ў ЗША тых, якія праяўляюць «асаблівыя здольнасці».

Падзеі на Тайване



«Адкормлены амерыканскімі доларамі шчанюк укусіў за палец свайго пана» — так пісала амерыканская газета «Вашынгтон Пост» аб выпадках на Тайване. Істотна, тое што ўзнікла на Тайване не можа не зацікавіць людзей ва ўсім свеце.

Што-ж гэта такое? А вось што.

23 мая перад будынкам амерыканскага пасольства ў сталіцы Тайваня — горадзе Таіпех сабраўся натоўп кітайцаў. Людзі прыйшлі, каб запратэставаць рашэнню Амерыканскага Ваеннага Суда, які апраўдаў амерыканскага сержанта за тое, што ён у сакавіку 1957 г. застрэліў кітайскага рабочага. Калі міма патрабаванняў ніхто з будынка пасольства ЗША не выйшоў, натоўп людзей уварваўся ў будынак і знішчыў ўсё, што там знаходзілася. Другая частка натоўпу ўзносячы антыамерыканскія лозунгі пайшла і знішчыла амерыканскі асродак Інфармацыі. Знішчана таксама некалькі самаходаў у амерыканскім Вайсковым Штабе. У гэтай антыамерыканскай дэманстрацыі ўдзельнічала каля 30 тысяч кітайцаў і ўспакоіць іх удалося тады, калі ў Таіпех прыбыла каля 3 дывізіяў чайкайшысцкіх войск. Цяпер у Таіпех надзвычайнае становішча. Горад акружаны войскам. Напружанасць на Тайване ўзрастае. Як відна амерыканцы думалі, што за нейкага там кітайца не варта нават сароміць свайго салдата. Не ведалі яны, што так здарыцца.

Ці сапраўды толькі прысуд амерыканскага суда стаўся прычынай забурэнняў на Тайване? Не зусім.

Выпадак з амерыканскім сержантам быў толькі тым загараючым пунктам, а галоўная прычына заключаецца ў узрастаючым нездавальненні з акупацыі Тайвана. Як вядома, нездавальненне гэтае нарастала ўжо даўно. Народ бачачы свабоднае жыццё ў Кітайскай Народнай Рэспубліцы імкнецца вызваліцца з-пад панавання Чан-Кай-шы і ЗША.

Правільная палітыка Комуністычнай Партыі Кітая, апошнія яе мерапрыемствы яшчэ больш узмацнілі гэтае імкненне тайваньскага насельніцтва. Цяпер пачынае яно пераносіцца ў чайкайшысцкую армію, дзе таксама расце нездавальненне з амерыканскай акупацыі. І вось гэта з'яўляецца асноўнай прычынай тайваньскіх выпадкаў. Але тайваньскія выпадкі звяртаюць увагу і на другі факт. Яны ўказваюць на тое, што і на Тайване амерыканцам ўжо няма месца і, калі яны там будуць утрымоўвацца, — то толькі пры дапамозе зброі.

М. Н.

Новы акіянічны параход у СССР

Совецкі флот павялічыўся ў апошнім часе на новы акіянічны параход. Параход называецца «Совецкі Саюз». З'яўляецца ён лінейным пасажырскім параходам, прыстасаваным да плавання на поўначных марах як і ў трапічных краінах. «Совецкі Саюз» можа аднаразова забраць 1 600 пасажыраў. Параход абсталяваны ў самыя сучасныя прылады.

Аб пастановах IX Пленума

Партыя, у выніку пастаноў VIII Пленума, узяла новы курс. IX Пленум поўнасцю адабрыў гэты напрамак дзейнасці і ў сваіх пастановах акрэсліў далейшыя задачы Партыі на будучыню.

Пасля VIII Пленума, сцвярджае пастанова, рэакцыйныя элементы выступілі супраць народнай улады, супраць соцыялізма. Галоўны напрамак дзейнасці рэакцыі быў накіраваны супраць партыі — як кіруючай сілы польскага народа. Распачаліся нагонкі на партыйны актыў пад лозунгам барацьбы з т. зв. «сталінцамі». Рэакцыя хацела перакрэсліць усе дагэтуляшнія дасягненні народнай улады, падарваць пазіцыю партыі.

Мэтай гэтых атакаў быў наварот да ўлады капіталістаў. У гэтай барацьбе выявіліся яскравыя супярэчнасці паміж сіламі народнай дэмакратыі і сіламі варожымі соцыялізму. Дзеля таго перад партыяй стаіць задача аб'еднаць навокал сябе рабочы клас, працоўныя масы краіны, паралізаваць ўсе варожыя намеры, умацоўваць рабоча-сялянскі саюз і запэўніць развіццё соцыялістычнага будаўніцтва.

У пастанове гаворыцца: «Партыя наша стаіць нязменна на грунце марксізма - ленінізма, які з'яўляецца яе ідэйным аружжам у барацьбе за пабудову соцыялізма». І таму Пленум пастанавіла ў штодзённай працы змагацца з дагматызмам і сектанцтвам.

Далейшай, вельмі важнай задачай з'яўляецца ажыўленне працы ў партыйных пярвічных арганізацыях. Не можна дапусціць да выпадкаў, каб первічныя арганізацыі не збіраліся на працягу месяца, а нават і большага перыяду. Услед за гэтым трэба зактывізаваць і паасобных членаў партыі.

У гэтай працы трэба памятаць аб унутры партыйнай дэмакратыі. IX Пленум рэзка выступіў супраць існаванню ў партыі якіх-небудзь груп, так як гэта было да VIII Пленума. Існаванне іх аслабляе сілы партыі. «Партыя — гаворыцца ў пастанове — не згодзіцца з тым, каб яе члены выступілі з думкамі супроцьстаўнымі яе палітычнай лініі. Усіх членаў партыі абавязвае адзінасць дзейнасці і дысцыпліна ў ажыццяўленні пастаноў».

У галіне гаспадаркі, галоўнай задачай палітыкі партыі з'яўляецца паправа ўзроўню жыцця працоўных мас. У гэтай мэце трэба выкарыстаць усе магчымасці выконвання і перавыконвання планаў ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі, павялічыць магчымасці забеспячэння працай рабочых.

У сельскай гаспадарцы трэба стварыць усе ўмовы ў напрамку павялічэння вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў. Трэба ўзмагчы барацьбу са спекуляцыяй і хабарніцтвам у галіне вытворчасці і гандлю. Барацьба з гэтай з'явай — гэта важная задача для ўсёй партыі.

У пастановах IX Пленума шмат месца прысвячаецца Рабочым радам. Кладзецца вялікі націск на дапамогу Рабочым радам з боку партыйных арганізацыяў, дырэкцыяў, прадпрыемстваў, прафсаюзных арганізацыяў, адміністрацыі.

У далейшым трэба пашырыць правы Нарадовых радаў, а асабліва, павятовых і грамадскіх. У гэтай мэце трэба перадаць часць правоў прыслугоўваючых дагэтуль ваяводскім і павятовым радам. Трэба павялічыць правы Нарадовых радаў у галіне карыстання фінансавымі сродкамі.

Ставіцца задача актывізаваць вёску ў сэнсе гаспадарчым і культурным. Дзеля гэтага трэба шырока развіваць усялякія формы каапераціі і сялянскага самаўладства ў форме сельскагаспадарчых гурткоў.

Партыйным арганізацыям ставіцца задачу, палітычна кіраваць усімі пачынаннямі сялян.

Каб дабіцца добрых рэзультатаў — патрэбнае цеснае супрацоўніцтва з ЗСЛ, СД, маладзёжнымі арганізацыямі.

Асабліва вялікую ўвагу кладзецца на справы выхавання моладзі і ролю членаў партыі ў маладзёжных арганізацыях.

У заключэнні пастаноў партыя звяртаецца да працоўных мас, каб згуртаваліся яны вакол яе ў супольнай барацьбе за лепшую будучыню, за соцыялізм.

М. М.

Яшчэ аб Шпайдлі

Шпайдэль ад часу, калі быў пастаўлены на адказную пасаду ў камандаванні сіламі НАТО не зыходзіць са старонак газет усяго свету. Друк, а асабліва французскі, прыпамінаў аб яго ролі ў другой сусветнай вайне, аб яго прабыванні ў Францыі.

Вытварылася складаная сітуацыя. «Заваёўнік» Францыі, кат французскага народа, пастаўлены камандаваць французскімі палкамі, якія ўваходзяць у склад узброеных сіл НАТО. Смешна, што? «Прыяцель», што лепшага не знойдзеш. Але вось газета «Нойэс Дойчлянд» апублікавала яшчэ адзін цікавы матэрыял аб «паважаным» генерале. Што праўда газета піша аб граху, які зрабіў не генерал Шпайдэль, а ўсяго толькі... капітан і то аж у 1934 г. Тым не менш справа цікавая і характэрна для ўсёй дзейнасці Шпайдля.

Справа ў тым, што 9 кастрычніка 1934 года ў французскім горадзе — порце Марсель былі забіты Карол Югаславіі — Аляксандр і міністр замежных спраў Францыі — Барту, і што арганізатарам гэтага забойства не быў хто іншы, а іменна Шпайдэль, які ў тым часе быў советнікам французскага ваеннага аташэ ў Парыжы і адначасова агентам сакрэтнай службы Герынга.

М. М.

У пэ ршую гадавіну

Варшаўскага Аддзела БГ-КТ

Наймілейшая гадавіна бывае тады, калі яна падсумоўвае пэўныя дасягненні.

Такім прыемным падсумаваннем дасягненняў першага года працы Варшаўскага Аддзела БГ-КТ была ўрачыстая акадэмія, якая адбылася 11-га мая ў зале Цэнтральнага Клуба ТПП-Р у Варшаве — у той самай зале, у якой год таму назад паклікана да жыцця Аддзел Таварыства ў Варшаве.

Калі ўжо маем пісаць аб акадэміі, неабходна сказаць некалькі слоў аб вялікай, ахвярнай працы актыву Таварыства ў падрыхтоўцы гэтай акадэміі. А што працы было тут сапраўды вельмі многа, найлепш можа сведчыць аб тым факт, што апрача акадэміі трэба было падрыхтаваць баль, з якім, зразумела, найбольш было клопатаў.

Трэба было знайсці адпаведную залу, аркестр, сарганізаваць буфет. Тут у першую чаргу патрэбныя былі фінансавыя сродкі, якімі зусім не дыспанаваў Аддзел Таварыства. І калі-б не сяброўская дапамога, калі б людзі, якія хадзілі за пакупкаю не закладвалі сваіх апошніх грошай, не было-б ніякіх магчымасці сарганізаваць баль. Актыў Таварыства працаваў цэлымі днямі і вечарамі, каб як найлепш усё падрыхтаваць, каб запрошаныя госці былі ўсім задаволены.

Вялікую працу актыву Таварыства дацэньваюць ужо сотні беларусаў — жыхароў Варшавы, якія з прыемнасцю прыходзяць на арганізаваныя вечары беларускай паэзіі і песні і разам з арганізатарамі і выканаўцамі пражываюць глыбока ўсё тое, што плыве са сцэны ў нашай роднай беларускай мове. Перапоўненая зала ў часе акадэміі пераканала нас.

Перад акадэміяй падышоў да старшыні Аддзела нейкі вельмі скромны салдат Польскай Арміі і яшчэ больш скромна спытаўся ці ён мог-бы ўвайсці ў залу без запрашэння. На адказ старшыні, што можа ўвайсці толькі няма ўжо дзе сесці, ён урадаваны аж ускрыкнуў, што ахвотна пастаіць пад сцяною. І калі ўжо сябра Туронак меў адыйсці, ён яшчэ раз падбег і нясмела спытаўся ці не маглі-б увайсці ў залу і яго сябры, якія стаяць на панадворку. Яны-ж таксама беларусы і даўно не чулі свайго роднай мовы — з вясёлай усмешкай сказаў малады ваяка. І вось шнурочкам, адзін за другім увайшло ў залу сем урадаваных хлапцоў — салдатаў.

Пасля афіцыяльнай часткі акадэміі адбылася мастацкая частка ў якой выступілі Варшаўскі беларускі хор і дэкламатары.

Усе неяк на сцэне ў гэты вечар хваляваліся, асабліва, калі даведаліся, што Польскае Радыё наігрывае цэлую акадэмію на магнітафонную стужку. Удзельнікі хору чулі і моцна гэта перажывалі што новыя песні, якія ўвайшлі ў праграму не дапрацаваны да канца, што надта мала было рэпетыцыі хору. Адчувалі гэта таксама і прысутныя ў зале госці, якія дзяліліся сваімі крытычнымі заўвагамі пасля акадэміі. Госцям не вельмі падабалася тое, што да праграмы ўвайшло многа песень са старога рэпертуару. Аказваецца, што той, хто глыбока перажывае ўсё, што пачуе ў сваёй роднай мове са сцэны захоўвае ўсё гэта не толькі ў сваім сэрцы ды і ў памяці і таму ён хацеў-бы, каб заўсёды пачуць нешта новае.

Падалі заўвагі, асабліва моладзі, якой найбольш было на акадэміі — што хор павінен мець у сваім рэпертуары больш жартоўных і вясёлых песняў. Кіраўнік хору М Ждановіч узяў глыбока да сэрца ўсе гэтыя заўвагі і ўжо на наступным Купалаўскім Вечары выступіць з новай і весялейшай праграмай.

Трэба тут яшчэ ўспомніць і аб трэцяй частцы акадэміі ў якой старшыня Аддзела Ю. Туронак уручыў кніжныя ўзнагароды найбольш актыўным удзельнікам мастацкай самадзейнасці. Горача прыняла зала той момант, калі старшыня ўручаў кніжкі двум польскім сяброўкам, якія бяручы ўдзел у хоры паглыбляюць і ўмацоўваюць сяброўскую дружбу паміж польскім і беларускім народам.

Пасля акадэміі большасць прысутных гасцей перайшла ў суседнюю залу, дзе незадоўга меў распачацца баль. Можна тут было сустрэць прадстаўнікоў совецкіх грамадзян у Варшаве, прадстаўнікоў Рускага культурна - асветнага таварыства, палякаў, украінцаў, літоўцаў, а нават беларускіх татараў.

Польскія сябры прысутныя на балю былі вельмі здзіўлены, што можа быць аж так вельмі прыемны баль. Гэта-ж адна вялікая, сяброўская, дружная сям'я — гаварылі яны. Гэтак было сапраўды. У адзін момант нарадзілася адна дружная сям'я, хоць у ёй былі не толькі самыя беларусы, хоць тут былі прадстаўнікі амаль што ўсіх нацыянальнасцей пражываючых у Польшчы.

Хацелася-б, каб гэтакія балі адбываліся часцей і каб прыходзілі на іх загарэлыя нацыяналісты і шавіністы, якія маглі-б тут пераканацца, што людзі розных нацыянальнасцей могуць жыць у адной краіне ў адной вялікай дружнай, сяброўскай сям'і.

Трэба тут яшчэ зладжыць шчырую падзяку ўсім тым ...брам, якія цяжка працавалі ў буфеце на балю да самай раніцы, асабліва дзяўчатам, якія выракаліся забавы, каб толькі ўсе госці маглі весяліцца і танцаваць.

І на заканчэнне хацелася-б яшчэ ўспомніць, што ў той час, калі мы ўсе весяліліся, танцавалі Польскае Радыё пусціла на хвалі эфіру вестку аб тым, што Беларускае Таварыства ў Варшаве дастойна сустрэла першую гадавіну свайго існавання.

ВІКТАР ШВЕД.



Выступае Варшаўскі беларускі хор.

Хараство зачараванага ў муры горада

(Ад нашага спецыяльнага пасланніка)

На высокім схіле левага берагу Віслы ляжыць старынны польскі горад — Сандамір. Прыгожасць сярэдневяковай архітэктуры захаваная ў муры, ад якіх патыхае гісторыяй чаруючай тысячы турыстаў прабываючых тут не толькі з Польшчы, але і з усяго свету. Тут кожны касцёл, дом ці іншы будынак — гэта забытак, гэта непаўторнае хараство народнай архітэктуры.



Агульны выгляд Сандаміра. Справа відаць будынак гэтак званае «Гостыньянум». Дайней — гэта быў манастыр, а цяпер агульнаадукацыйныя школы. Злева відаць кафедральны сабор, у якім побач цудоўна артыстычна выкананых рэзьбаў, знаходзяцца цудоўныя візантыйскія абразы, выкананыя спецыяльна запрошанымі Ягайлам мастакамі з Беларусі.

Гэтую прыгожасць Сандамір набыў дзякуючы клапатлівасці караля Казіміра Вялікага (панаваў у гадах 1333—1377).

Горад ляжачы на важных гандлёвых шляхах абяспечана абаронным мурам (1364 год), пабудавана тут вялікі абаронны замак, свіраны на збожжа, цудоўную ратушу, якая яшчэ да сёння захавалася і многа, многа іншых будынкаў.

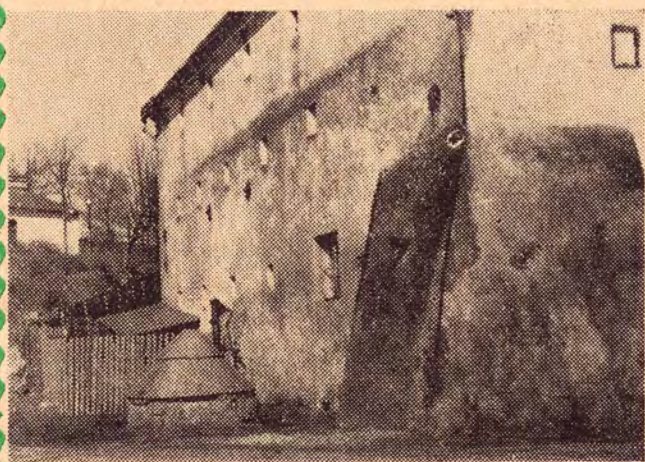


Дом Олесніцкіх з XIV ст.

Часта на працягу вякоў гасцяваліся тут каралі і магутныя ўладары розных дзяржаў. Мабыць нідзе толькі легендаў і баек не жыло ў народзе, колькі ў Сандаміры. Гэтыя легенды ў пераважнасці звязаны з абаронай і войнамі, якія на працягу доўгіх мінулых вякоў вёў Сандамір з усялякімі захопнікамі.

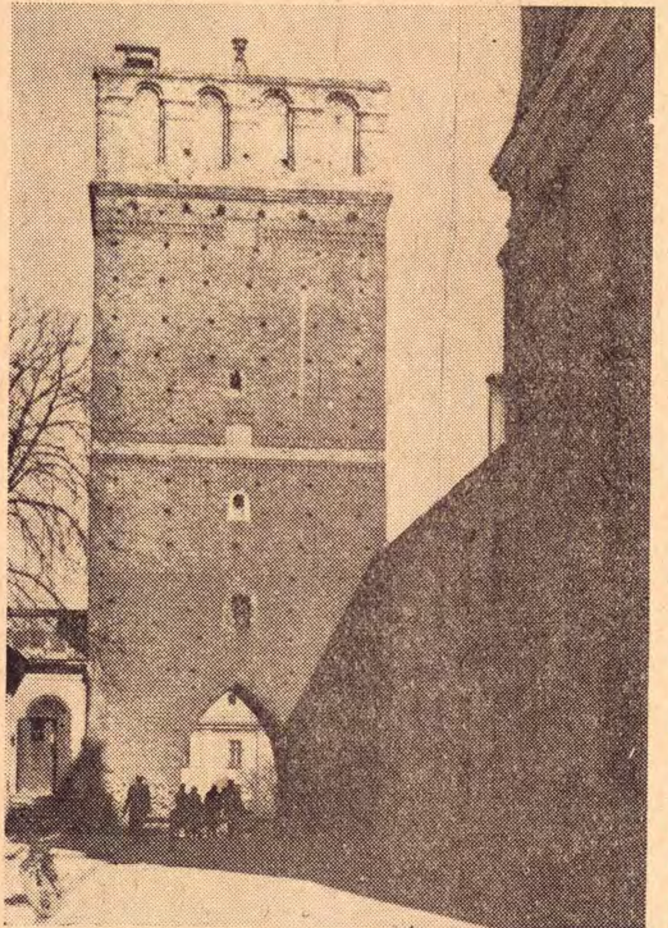
А вось адна з гэтых легендаў.

Аднойчы на Сандамір напалі Татары. Перамога была на іх старане. Дачка загінуўшага ў бітве войта, Галіна Крэмпянка пастанавіла помсціць смерць свайго бацькі. Перабралася да Татараў і пераканала самага правадыра ў тым, што яна перавядзе вядомымі для яе падзямельнымі праходамі, толькі возьме з сабой пару голубаў. Татары паверылі, пачалі ісці падзямельнымі пячэрамі за дзяўчынай, але вось палякі завалілі за імі ўваход, разбешчаныя татары ўгледзеўшы, што прыходзіцца згінуць замардавалі Галіну.



Казіміраўскі свіран.

Яна паспела яшчэ перад смерцю выпусціць галубоў, якія выляцеўшы неяк на паверхню абазначалі, што вораг гіне. Горад выратавана.



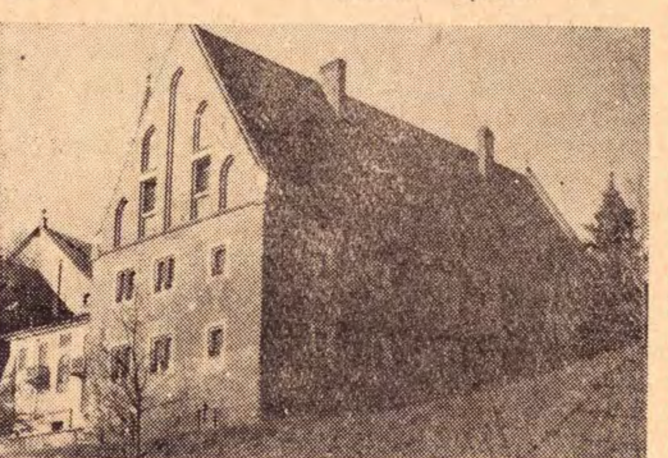
Гэтак зв. Анатоўская Брама з'яўляючаяся фрагментам абароннага мура. Брама гэтая пабудавана ў 1364 г. за караля Казіміра Вялікага (у сучасны момант праводзяцца кансерватарскія працы).

У 1944 г., калі Совецкая Армія набліжалася да Віслы, Сандамір знайшоўся ў цэнтры вялікага поля баёў званага ўмацаваннем Баранаў. Вайна ўсё знішчыла, але Сандамір застаўся некранутым. Некаторыя гаварылі, што гэта з выпадку ахвярнасці Галіны Крэмпянкі, але было зусім інакш.



Цудоўнасць сярэдневяковай архітэктуры — ратуша, з часоў Казіміра Вялікага, захавалася цераз стагоддзі ў натуральным не зменным выглядзе.

Палкоўнік Совецкай Арміі Скапенка, убачыўшы цераз бінокль прыгаство горада, пастанавіў здабыць яго так, каб не знішчыць. Пасля заняцця горада палкоўнік Скапенка не мог налюбавацца, не мог наглядзецца яго прыгоствам і забыткамі. Фронт пайшоў далей. Над Лабай палкоўнік Скапенка быў цяжка ранены. Уміраючы прасіў, каб пахавана яго ў Сандаміры. Выканана яго жаданне. Сёння і спачывае ў любімым горадзе.



Дом Длугоша ў якім адзін з вялікіх і слаўтых гісторыкаў Польшчы часта прабываў апісваючы здарэнні ў краіне.

Тэкст і здымкі
А. ОМІЛЬЯНОВІЧ.

Па гарадах і вёсках Беласточчыны

Міклашэўскія каляснікі

Цяжка сказаць колькі стагоддзяў таму назад на невялічкай паляне Белавежскай пушчы пасялілася некалькі сем'яў сялян. Адкуль гэтыя сем'і прыйшлі і хто ім тут дазволіў пасяліцца — невядома, так, як невядома, чаму гэтае месца назвалі Міклашэвам.

Сярод жыхароў гэтай вёсачкі жыў стары, аднак моцны як дуб, дзед Даніла. Дзед Даніла не з адной печы еў хлеб. Аб ім хадзілі весткі, што цэлы свет, уздоўж і ўпоперак, прайшоў сваімі абутымі ў лыкавыя пасталы нагамі.

Залатыя рукі меў дзед Даніла. Пад магутнымі ўдарамі яго тапора, валіліся тысячагадовыя дубы, з якіх дзед Даніла рабіў усё, што неабходным было ў штодзённым жыцці лясных сялян. Аднак асаблівай спецыяльнасцю дзеда былі колы і вазы. Людзі паважалі залатарукага дзеда.

Дзед Даніла не быў зайздросны за сваю прафесію. Амаль штодзённа на панадворку дзеда Данілы збіраліся сяляне. Яны з цікавасцю прыглядаліся яго працы. Памалу і самі пачалі майстраваць.

І так дзед Даніла сваёй прафесіяй «заразіў» усю вёску.


...Амаль стогадовы каляснік — Васіль Панкоўскі.
Фото — А. О.

Доўга шкадавалі дзеда, калі ён памёр. Пад высокім разлажыстым дубам, на ўскраіне пушчы, дзе дзед заўсёды любіў сядаць і расказваць, аднавяскоўцы зрабілі яму магілу.

* * *

Некалькі дзён назад мы пабывалі ў вёсцы Міклашэва. Многа тут чаго змянілася ад часоў, калі жыў дзед Даніла. Вёска разбудавалася, прыбыло жыхароў.

Аднак па сённяшні дзень жыхары Міклашэва не закінулі прафесіі, якой навучыў іх прапрадзед Даніла.

Жыве яшчэ тут чуць ні стогадовы Васіль Панкоўскі — адзін з наследнікаў легендарнага дзеда Данілы.

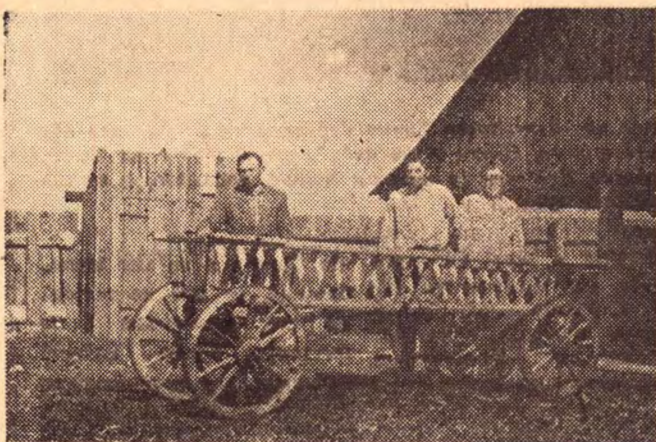
Селі мы з дзедам Васілём пад расцвіўшай вішняй. Побач гудзела праца ў калясніцкай арцелі.

Дзед Васіль падрапаў густую кароценькую бародку, прыплюшчыў выцвіўшыя вочы і пачаў расказваць.

— На колькі я памятаю, дык заўсёды ў нас рабілі колы і вазы. Калі я іх навучыўся рабіць — не памятаю. Рабіў мой дзед, бацька, рабіў я, зараз робяць мае сыны, унукі і праўнукі будуць рабіць.

Памятаю, калі мы рабілі яшчэ вазы зусім драўляныя. Не было ў іх ані каваладка жалеза. Дубовыя воссі, ацёсы з бярозавых вітак, моцныя ясенавыя абады. Ды і шмаравідла тады яшчэ не было. За тое маслакоў поўны лес. Вось і шмаравалі мы імі воссі.

Амаль у кожнай хаце была калясніцкая майстэрня. Некаторыя рабілі супольна — лягчэй так.


Воз зроблены рукамі міклашэўскіх каляснікаў.
Фото — А. О.

— Што мы рабілі са зробленымі коламі ды вазамі? — Го, го, слава нашых каляснікаў разыходзілася далёка. Калі набліжаўся кірмаш — ці то ў Свіслачы, Поразаве, Бераставіцы, Бельску, ці Заблудаве, фуры нашых каляснікаў абозам цягнулі туды. Трымаліся мы гурбай не даваліся ашукоўвацца. Адзін за другога ў агонь скочыў-бы.

У будынку калясніцкай арцелі прыціхлі машыны. Перапынак. З дзвярэй пачалі выходзіць маладыя, поўныя жыцця, мускулістыя каляснікі. Яны пасядалі вакол нас і дзеда. Гэта наймалодшыя наследнікі легендарнага дзеда Данілы. Іх апавяданне кароткае. Прыглядзеўшыся цяжкай працы сваіх дзядоў і бацькоў, яны пастанавілі аблягчыць яе.

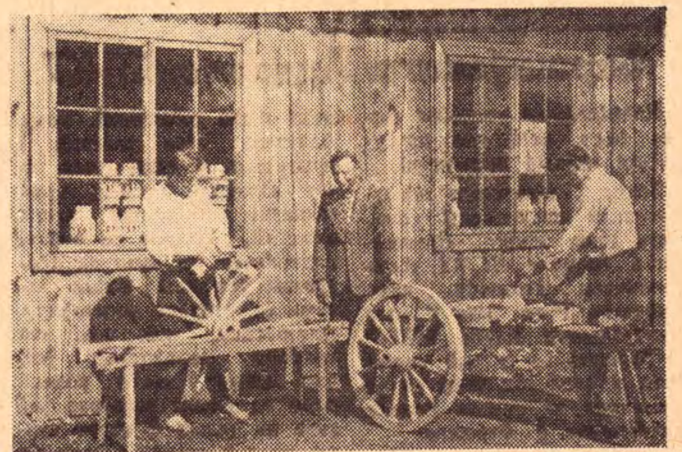
У гэтай мэце, у 1955 г. пастанавілі арганізаваць калясніцкую арцель. Уступілі ў яе Фёдар Трусевіч, які цяпер з'яўляецца брыгадзірам арцелі, Аляксандр Каліноўскі, Мікола Салагуба і шмат іншых каляснікаў.

Дзякуючы таленавітаму і працавітаму кіраўніку арцелі — Кастусю Майсені, атрымана машыны, якія заступілі цяжкую фізічную працу пакаленняў.

На працягу 6 год супольнай працы ўсяляк бывала. Раз лепш, раз горш.

— А цяпер?

Міклашэўскія каляснікі маюць вялікія перспектывы. Сёння не патрабуюць ездзіць па далёкіх кірмашах. Запатрабаванні на міклашэўскія колы і вазы прыходзяць нават з-над далёкай Одры.


...Новае пакаленне міклашэўскіх каляснікаў. Злева: Мікола Салагуба, Фёдар Трусевіч і Алесь Каліноўскі.
Фото — А. О.

Калі мы адыходзілі з панадворка арцелі за намі нёсся свіст механічных піл і гул машын. Побач, на адным з сялянскіх панадворкаў, нейкі адзінокі каляснік заўзята рэзаў ручной пілачкай цвёрды дуб на шпіцы да колаў. Гук арцельскіх машын заглушаў гэты тоненькі скрып ручной пілачкі.

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ
В. БАРШЧЭЎСКІ

Фестывальныя весткі

ГОРАД СТУДЭНТАЎ

За часоў царызма ў Маскве — горадзе ў якім адбудзецца VI Сусветны Фестываль моладзі і студэнтаў, было ўсяго 20 вышэйшых навучальных устаноў.

Зараз універсітэцкая Масква не мае роўнага сабе горада ва ўсім свеце. Ёсць тут звыш 100 вышэйшых навучальных устаноў, у якіх вучыцца 300 тысяч студэнтаў. На свеце мала ёсць такіх дзяржаў дзе-б адначасова вучылася-б толькі студэнтаў як у Маскве.

КАЗАХСКІЯ ЯБЛЫКІ УДЗЕЛЬНІКАМ ФЕСТЫВАЛЮ

Алма-Ата па-казахску значыць — «бацька яблык». Гэта назва не выпадковая. Казахстан — гэта краіна садоў. Таму піонеры сталіцы Казахстана за прыкладам піонераў з Мічурынска пастанавілі на Маскоўскі фестываль выслаць некалькі вагонаў яблык.

Піонерскі атрад у Тальгары, вобласць Алма-Ата, налічвае 346 хлапцоў і дзяўчын. Яны вырашылі выслаць на фестываль 346 скрынь яблык у прыгожых рэзьбяных казахскіх скрынях.

ПРАДСТАЎНІКІ НАЙМАЛОДШАЙ ДЗЯРЖАВЫ

На Маскоўскім фестывалі першы раз будуць удзельнічаць прадстаўнікі моладзі новай Афрыканскай дзяржавы — Ггана. Накручаны студэнтамі фільм, пакажа ўдзельнікам фестывалю геройскую нацыянальна - вызваленчую барацьбу гганскага народа. (вб)

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана*

(Старонкі маленства Янкі Купалы).

Вялікі, багаты быў маёнтак Сенніца, дзе яны служылі. І ўсё тут — лясы, палі, сядзіба, падобны на палац дом — належала аднаму пану Турчынскаму.

Раненька, яшчэ на досвітку, ішла на панскі двор Бянігда Іванаўна, старалася кожнаму дагадзіць. Інакшы характар быў у Дамініка Ануфрыевіча — не мог ён прымірыцца са сваёй службай, хацеў быць незалежным ад паноў.

Збіраў ён грошы, што зараблялі яны з жонкай, клаў іх у банк і аб адным марыў — купіць зямлі. Непакоіла яго, што марна ідзе жыццё, нічога не застанецца дзецям. Упарта паўтараў сам сабе і людзям любімую прымаўку: калі не маю цяпер, дык буду мець у чацвер.

І здарылася так, што банк прагарэў: яго гаспадар уклаў усе грошы, якія яму давалі на захаванне людзі, у будаўніцтва лесапільнага завода. Завод быў пабудаваны, на ім працавала каля пяцісот рабочых. Хутка яны забаставалі і неўзабаве спалілі завод. Банкір ад сваіх крэдытораў збег за мяжу. Як даведаўся аб гэтым Дамінік Ануфрыевіч, у той-жа дзень папрасіў, каб разлічылі, адпусцілі з маёнтка. Вырашыў пераехаць у горад. Чаму? Мабыць апанавала яго злосць, што сапраўды ўсе намаганні былі дарэмнымі. «Сам голы, як бізун, і дзеці растуць. Калі я для іх не пастараюся, не куплю зямлі, дык чакае іх тая-ж пакута, якую я сам на сваёй скуры спазнаў», — думаў ён. З галавы не выходзіла думка, што Янка паступіць у рэальнае вучылішча.

У той вечар Янкава маці збівала масла і дачок навучала. Усё трэба ўмець. Смятана ў драўлянай бойцы ўжо збівалася на камячкі, калі ў хату зайшоў гаспадар. Маці зірнула яму ў твар і прачытала аб усім, што здарылася.

— Зноў лахі пад пахі! Ды пабойся ты Бога! — пляснула рукамі Бянігда Іванаўна. — На месцы і камень абрастае. А ў нас усё жыццё на калёсах: Вязынка, Юзэфава, Косіна, Сенніца — во колькі месцаў змянілі! Куды-ж далей, навошта?

— Такая ўжо доля наша, беззямельнікаў... з месца на месца вандруй. Служачы ў пана ўлезеш гэтак у нерат, што ні ўзад ні ўперад. Трэба сваёй зямлі дабівацца, — адвярнуўшыся да акна, панура адказаў бацька.

У ГОРАДЗЕ.

Не спіцца Янку. Толькі задрэмле ён і тут-жа ўсхопіцца, азірнецца навокал. Цікае гадзіннік. Спяць каля маці Маня і Анэя. Раскідаўся побач Казя. Закашляецца скрозь сон бацька, перавернецца на другі бок. І зноў ціха. Зачынены акяніцы. Ні зорак не ўбачыш, ні неба. «І навошта толькі іх зачыняюць? Можа, ужо раніца?!»

Навобмацк Янка знаходзіць сваё адзенне, пачынае апранацца. Устаць усё-ж-такі нельга, каго-небудзь ды зачэпіш, цесна. «Так і спазніцца можна», — хвалюецца ён.

— Спі, Ясік, яшчэ ноч, дзеткі, — далятае да яго голас маці.

За сцяною нешта туркоча. Занепакоіўся Янка, прыціснуўшыся да сцяны. Што гэта? Прыслухаўся і ледзь уголас не рассмяяўся: гэта-ж насценны гадзіннік. Вось пачынае біць... Замёр хлопчык, стаў лічыць удары: б-о-о-м-м, б-о-о-м, б-о-о-о-м-м... Тры. Заплюшчыў вочы, успомніў вёску. Устане мама, запаліць лучыну. Успыхне агеньчык, асвятляючы знаёмую хату, белую шырокую печ ля дзвярэй, палок з бруском, жорны, лавы і стол на покуце... Уздыхнула маці, а ўставаць не ўстае. Гэта горад, тут усё па-новаму, па-іншаму.

Раніца выдалася шэрая. Стаяла позняя восень з туманамі, слота. На ўскраіне Мінска, Ляхаўцы, дзе ў доміку Волкавых спыніліся Луцэвічы, раніцою смуродным туманам курылася гарадская звалка ў ярах.

Хмары зацягнулі ўсё неба, і яно, быццам з густога сіта, сее і сее дажджом. Спусціўшы хвост, лезе ў падваротню мокры сабака. З дахаў і бляшаных труб проста на тратуар льюцца каламутна-іржавыя струмені вады. З грукатам адчыняюцца акяніцы. Янка пры гэтым палахліва паглядае на бацьку, які ідзе з ім побач. Гараджане праводзяць іх дапытлівымі позіркамі.

І бацька, і сын — абодва ў даматканых паддзёўках, у цяжкіх ботах — крочаць проста па бруку. Хто на іх ні гляне, адразу пазнае — вясковыя...

Вуліцы гарбатыя, вузкія, двум вазам не размінуцца. Нягледзячы на дрэннае надвор'е і ранні час, на другім канцы горада, каля Нямігі, ужо ішоў бойкі гандаль. Адна ля адной ляпіліся крывабокія крамкі, прапахлыя селядцамі і газай. Парожнія і непачатыя бочкі месціліся тут-жа, ля ўваходу. У пузатых чыгунках з гарачым вуголлем гандляркі грэлі рукі, шырока растапырваючы пальцы. На розныя лады заклікалі яны пакупнікоў, бесцырымонна за рукаў цягнулі да сябе Дамініка Ануфрыевіча:

— Мой тавар — чыстае золата!

Трасучы чорным клінкам барады, стары гандляр не пытаў — чаго трэба. Вёрткі, жвавы, шныраў ён па паліцах, узнімаючы пыл, звальваючы на прылавак хамуты, цюкі мануфактуры, чэрствыя баранкі і заседжаныя мухамі даўгія, як ледзяшы, усолкі.

Дамінік Ануфрыевіч прыцэньваўся, таргаваўся. Потым ішоў да выхаду. Як каршун, налятаў на яго гандляр.

— Што-о-о?! Табе не падабаецца мой тавар? Запанеў? Каб я так жыў, і дзеткі, і ўнукі мае жылі, лепшага не знойдзеш!

---

*) Пачатак глядзі ў № 17, 18, 19, 20 і 21 „Нівы"

Аб слаўнай гімназіі і яе няслаўным дырэктары

Беларуская гімназія ў Вільні адыграла вялікую роль у беларускім культурным жыцці за часоў санацыйнай Польшчы. Гэта была адзіная беларуская культурная пляцоўка, якая хоць і ў не калечанай форме, а ўсё-ж пратрывала да самай вайны 1939 г. Адчынена 1-га студзеня ў 1919 годзе, як прыватная беларуска - расейская гімназія, паступова стаецца чыста беларускай. У 1928 годзе яна атрымоўвае публічныя правы. У гэты час налічвала каля 200 вучняў, з якіх 99 прац. — гэта былі беларусы. Доўгі час беларусы, якія кончылі тую гімназію не мелі права паступіць на вышэйшыя навучальныя установы. Толькі ў 1925 годзе была вызначана ўрадавая камісія, якая экзаменавала вучняў і прызнавала атэстат сталасці ўпаўнаважваючы да паступлення ва універсітэт.

Міма браку перспектыў у будучыні, міма цяжкага матэрыяльнага становішча вучняў часта галодных, босых і абарваных, моладзь хілілася да сваёй гімназіі.

Аж дзіўным можа здавацца, што на поўтара мільёна беларускага насельніцтва не было месца для трох дзесяткаў інтэлігенцыі, якая штогод кончыла гімназію, і гэта ў той час, калі на вёсцы часта панавала непраглядная цемра. Аднак гэта было так. Да гэтага давёў буржуазна - абшарніцкі ўрад міжваеннай Польшчы, які так любіў дэкламаваць аб цывілізацыйнай і культурнай місіі на «крэсах усходніх».

Абсальвент з гімназіі выходзіў з кляймом антыдзяржаўнасці, якое ўпоўнаважвала паліцыю і мясцовыя ўлады на бясправе і здзек у адносінах да беларускага інтэлігента.

Ён не мог лічыць на якую-колеч разумовую працу на беларускай вёсцы.

Але і падчас навукі ў гімназіі не было спакою. Знаныя масавыя арышты і выключванне з гімназіі вучняў палітычна няпэўных. У гэтым мачаў свае пальцы сам дырэктар гэтай гімназіі Радаслаў Астроўскі.

Ён не толькі не бараніў сваіх вучняў перад шыканамі і праследваннямі з боку ўладаў, але сам вербаваў паміж вучнямі шпікаў, а здабытыя ад іх весткі перадаваў у паліцыю. Беспрыкладным у гісторыі школьніцтва была перадача Астроўскім групы вучняў у рукі паліцыі. А адбылося гэта так: у класе адбываўся ўрок, раптам адчыніліся дзверы і ўвайшоў Астроўскі ў асысце тайнай паліцыі. Астроўскі пальцам паказваў вучняў, каторых ён лічыў за комуністаў, а паліцыянты павыцягвалі гэтых вучняў са школьных лавак і карэткай адвезлі проста ў турму.

Гэты агідны ўчынак Астроўскага выклікаў абурэнне не толькі сярод беларусаў, без розніцы іх поглядаў, але і ў польскіх паступовых кругах. Прыкладам, адзін польскі настаўнік, даведаўшыся аб гэтым «вычыне» Астроўскага асведчыў: «Я-б гэтага дырэктара ўласнымі рукамі задушыў».

Няслаўную ролю ў дзеях віленскай беларускай гімназіі адыграў Радаслаў Астроўскі. Гэта важна прыпомніць асабліва цяпер, калі ён пасля выслугоўвання гітлераўцам, прэтэндуе ў так званым «вольным свеце» на ралю рэпрэзентанта беларускага народа.

Астроўскі прадаўся душой і цілам санацыйным уладам. Ён прабаваў за панскія грошы папулярызаваць сярод беларускага насельніцтва буржуазна-абшарніцкі санацыйны ўрад. Гэты безнадзейны пачын знайшоў сярод беларусаў дурняў, якія-б паверылі яму, што паліцэйская палка і турма — гэта дабрадзействы для працоўных, адкінуў ад яго ўсіх чэсных беларусаў. Жменька купленых ім «беларускіх» санатараў упіхала кожнаму, хто хацеў і хто не хацеў свае газеты і выдавецтвы, аднак гэта не мела ніякіх рэзультатаў.

Прыхільнікі Астроўскага стараліся апраўдаць яго тым, што ён у цяжкай сітуацыі, якая стварылася пасля ліквідацыі Грамады, стараўся ратаваць што магчыма, а гэта можна было здзейсніць толькі праз паразуменне з урадам, і што дзякуючы яго заслугам удалося ўратаваць беларускую гімназію. Аднак гэта толькі наіўная спроба выбяліць гэтага здрадніка.

Не дзеля таго санацыйная ўлада фінансавала пачынанні Астроўскага, што лічылася з ім. Яны і не думалі, а аб гэтым кожны ведаў, пазволіць на развіццё беларускага руху. Аб гэтым мог пераканацца кожны, хто меў які сумнеў на падставе ўсёй палітыкі, якую цэлы час праводзіў урад у адносінах да беларусаў. Павучаючым прыкладам гэтага была гісторыя арганізацыі Таварыства Беларускай Асветы створанай Астроўскім у канцы 1932 года.

Паводле статута, заданнем гэтай арганізацыі была праца над развіццём беларускай культуры, распаўсюджваннем асветы, дбанне аб маральным узроўні народу і пазнаванне культуры суседніх народаў. Здавалася-б, што так нявінная арганізацыя з палітычна пэўным кіраўніцтвам можа спаткаць толькі падтрымку ўладаў. А тым часам нават найбольш скромныя пачынанні гэтай палітычна пэўнай арганізацыі, як прыкладам пастаноўка так далёкай ад палітыкі п'есы як «Чорт і баба» ці «Мікітаў лапаць» — палітычна пэўнага для санацыі аўтара Аляхновіча, напатыкала на рэпрэсіі з боку мясцовых уладаў.

Пакуль быў моцны беларускі рух, а санацыйныя ўлады не чуліся яшчэ дастаткова сільнымі, Астроўскі быў патрэбны санацыйнаму ўраду. Ён быў патрэбны да таго, каб разбіваць адзінасць беларускага руху, уводзіць дэзарганізацыю і дэзарыентацыю, каб канчаткова ліквідаваць яго. Пагэтаму і невіннае на выгляд ТБА не было такой нявіннай арганізацыяй. Яно было створана з мэтай разбіцця Таварыства Беларускай Школы — арганізацыі, якая сапраўды змагалася за беларускую асвету і культуру і гуртавала ў сваіх радах тысячы свядомых і паступовых беларусаў.

Таму ў апошнія гады перад вайной, калі поўнасцю быў ліквідаваны беларускі легальны рух, закрыты часопісы і выдавецтвы, здэлегалізаваныя культурна-працоветныя арганізацыі — урад спыніў субсыдыі на выдавецтвы Астроўскага, якія ўжо перасталі быць патрэбнымі ўраду.

І не дзякуючы Астроўскаму ацалела беларуская гімназія. Урад здаваў сабе справу з якой хваляй абурэння і пратэсту спаткалася-б ліквідацыя гімназіі, не толькі ў краі, але і заграніцай. Пагэтаму гімназія існавала. Але фашыстоўскі ўрад з гэтым не мог згадзіцца і ўсёроўна паступова падрыхтоўваўся да ліквідацыі яе.

З гэтай мэтай былі звольнены беларускія настаўнікі, а на іх месца вызначаліся палякі. З гэтай мэтай штораз больш прадметаў выкладалася на польскай мове. Гэтаму служыла знясенне самастойнасці гімназіі і прылучэнне яе да гімназіі польскай — імя Славацкага ў якасці філіі гэтай гімназіі. І толькі вайна перашкодзіла ў канчатковым ліквідаванні гімназіі праз урад панскай Польшчы.

В. С.

УСХОД СОНЦА

Ужо пагаслі зоркі, месяц страціў колер,
На ўсходзе світання яснеюць узоры.
Усё болей і болей ясны круг відзее
І чырвонэ сонца ўрэшце палымнее.

І першым праменнем сонейка зычліва
Выгладзіла пёркі птушак гаманлівых.
Заспявалі птушкі, і пушча зайграла,
А сонца ўсё вышэй і вышэй ўзлятала.

І зямлю пяшчотай сушыла ад росаў,
Смяялася шчыра з высокіх нябёсаў.
Цудны і прыгожы ўвесь свет бясконцы
Склаў свае надзеі у вясеннім сонцы.

УЛАДЗІМІР ГАЙДУК

— Нічога людскога... Дыхаць няма чым, нядобра тут, Ясю.

— Хадзем-жа, тата! — цягне Янка бацьку за руку. — Яшчэ спознімся.

— Куханы гарачыя з макам, цыбуляй!

—Каму рэдзькі з мёдам, ка-а-а-му?!

— Семкі смажаныя. На вы-ы-б-о-о-р-р!

— Куп-лю-ю, п-ра-а-да-ам! Пр-р-а-дам, ку-пл-лю-ю!

Намагаючыся адагнаць ад сябе гэты гоман, які нагадвае карканне растрывожанай зграі варон, Янка прабіраецца да бруку, цягне бацьку.

— Купіш не купіш, а патаргавацца трэба, — пахмура гаворыць сыну Дамінік Ануфрыевіч і неўспадзеўкі весялее, паўтарае сваю любімую прымаўку: калі не маю цяпер, дык буду мець у чацвер.

Думкі-ж хлопчыка заняты іншым. Здаецца, не ішоў-бы, а ляцеў на крылах. А тут збочвай з дарогі, прапускай рамізнікаў. Коні з запалымі бакамі, невясёлыя. Абмытыя дажджом пралёткі блішчаць. Паднятыя будкі хаваюць седакоў. Наперадзе, на высокіх козлах з лейцамі ў руках — гаспадары-рамізнікі. Заўважыў Янка, што заглядаецца на іх бацька, хоча ўступіць у размову.

— Чаго вы, тата?

— Добрая справа — сам сабе гаспадар. Можа, купіць каня, заняцца рамізніцтвам?..

Толькі з-за сына і адважыўся ён пераехаць у горад. Незадоўга да гэтага наведаўся ў Косіна, і бабка Караліха параіла:

— Пераязджай у горад, вучы сына.

Шмат чаго яна па чутках ведала, расказвала, што бываюць цуды, прабіваюцца да навукі нават простыя мужыкі... Не забыць яе слоў: «Цярплівы, добры твой хлапец, любіць кнігу, такому толькі і вучыцца». — «Што-ж, я на ўсё гатовы, не па маёй віне ён нявучаны. Да часу чалавеку не шанцуе, а там заглянe сонца і ў наша акенца», разважае Дамінік Ануфрыевіч і спадылба глядзіць на Янку.

Вось ужо бацька з сынам прамінулі Троіцкую гару, куды з'язджаліся на кірмаш сяляне, звярнулі на Паліцэйскую вуліцу. І тут Янка ўбачыў конку. Дзівам здаўся яму гэты фургон на колах, які цягнулі дзве клячы. Час-ад-часу коні спыняліся, пасажыры сыходзілі на брук. Бразгатаў званок. Нейкая жанчына, размахваючы парасонам, спыніла конку, калі тая ўжо рушыла; ледзь улезла ў яе, а кошык з прадуктамі застаўся на бруку. Конка ад'ехала. Янка падхапіў кошык, пабег следам. Пакуль жанчына ўпрошвала рамізніка спыніцца, маленькі Луцэвіч ужо крочыў побач і працягваў гаспадыні яе «прапажу». Не адна, шмат рук працягнуліся да Янкі, гатовыя яму дапамагчы ўскочыць у конку.

— Ды скачы-ж, скачы! крычалі яму з усіх бакоў. Нарэшце, і няўмольны рамізнік спыніў коней.

— Садзіся ўжо, дарма правязу! — кінуў у бок Янкі.

— Навошта?! Мы пехатой дойдзем. Нам недалёка... — адказаў хлопчык і збянтэжыўся.

Пот струменем каціўся па шы, сэрца калацілася.

Хутка бацька з Янкам спыніліся перад каменным домам з чыгуннай агарожай. На дзвярах вісела шыльда: «Мінскае рэальнае вучылішча». З усіх бакоў да гэтага дома сыходзіліся рэалісты. У чорных шынялях з аранжавымі кантамі і бліскучымі гузікамі, з какардамі на шапках, за плячыма — ранцы.

Штохвіліны расчыняліся цяжкія дубовыя дзверы. І Дамінік Ануфрыевіч, і Янка — абодва прагна глядзелі на іх, але зайсці разам з натоўпам хлапчукоў не адважваліся, стаялі ў баку. «Хто спяшыць, той людзей смяшыць», — павучаў бацька. Прыхінуўшыся да кратаў агарожы, Янка думаў аб самае галоўнае — увайсці ў гэтыя дзверы. І ўжо блізкай сустрэчы з Валодзем. Яму здавалася, што тады, бясспрэчна, яго пакінуць вучыцца ў вучылішчы, і ён абавязкова сустрэнецца і будзе зноў сябраваць з Валодзем. Малым хлапчукам надта хочацца мець старэйшага таварыша. Няма і не можа быць перашкод да гэтай сустрэчы. Нават бацька Валодзі хваліў Янку за веды, казаў: «Абавязкова паступіш»... І вось яшчэ пяць, дзесяць хвілін — і лёс яго вырашыцца. Моцна б'ецца сэрца, шчокі палаюць чырванню, вочы блішчаць. Нічога больш ён не хоча, толькі-б вучыцца...

Непрыкметна падкрадаецца да яго невысокі кірпаты хлапчук, паказвае дулю. Відаць па ўсім — забіяка. Янка спакойна ўзяў яго за руку, адагнуў пальцы.

Расчыніліся дзверы. Стары вартаўнік некалькі разоў узмахнуў у паветры званком. «Працаўнік» адышоўся ад Янкі, кінуўся да ганка і ўжо адтуль на развітанне пагразіў кулаком. Адразу стала ціха. І толькі тады Дамінік Ануфрыевіч з сынам моўчкі падышлі да ганка, доўга аб скрабалку чысцілі боты. Потым бацька пастукаў у дзверы, выклікаў вартаўніка. Пашаптаў з ім і кінуў Янку:

— Пайшлі!

У доўгім калідоры было пуста. Вартаўнік правёў іх у канец калідора і паказаў на дзверы абабітыя карычневай цыратай. Час-ад-часу Янка з чаканнем паглядаў на бацьку. А той камячыў сваю шапку і ўсё яшчэ стаяў ля дзвярэй дырэктара.

Зноў пачуўся званок. Загрукалі парты, дзверы. Увесь будынак напоўніўся гулам. Паважна выходзілі настаўнікі з журналамі пад пахай. За імі, быццам выпушчаная на волю чарада авечак, збіваючы адзін аднаго з ног, штурхаючыся, высыпалі ў калідор рэалісты.

Забіяка адразу заўважыў Янку і, сабраўшы аднакласнікаў, стаў дражніцца:

— Пастух... свінапас... Як прыйдзеш да нас, трапіш у воўчую пасць...

Але вось сам дырэктар Пётр Іванавіч выйшаў з кабінета, прыкрыкнуў на свавольнікаў:

— Панове, папрашу цішэй! — пасля, акінуўшы блізарукімі вачыма праз пенснэ Луцэвіча, сказаў: — Калі да мяне — прашу!

(Працяг на стар. 6).

Падзеі ў Старым Ляўкове

Сацыяльная несправядлівасць і галеча, у якой знаходзілася вясковае насельніцтва на тэрыторыі ўсходніх паветаў Беластоцкага ваяводства пры адначасовай эксплуатацыі гэтага-ж насельніцтва спекулянтамі і іх давернікамі — з'яўлялася прычынай узмацнення рэвалюцыйных настрояў сярод сялянства. Асабліва ў такіх паветах, як: Бельскі, Сакольскі і Беластоцкі раз'ятраныя галечу сяляне гналі прэч секвестратараў і каморнікаў, рабуючых іх бедную маёмасць. Не аб усіх падзеях і бунтах пісалі тагачасныя беластоцкія газеты, хаця турэмныя камеры былі перапоўнены ўдзельнікамі сутычак, а суды заваляны былі справамі абвінавачаных у «падрыўнай дзейнасці» сярод сялянства.

Яшчэ ў 1923 годзе газета «Эхо Варшавске» сумна пісала: «Несумленная, радыкальная, не ўлічваюча інтарэсаў дзяржавы палітычная агітацыя на «крэсах» у выніку давяла да сур'ёзных хваляванняў на Беласточчыне».

Лік гэтакіх хваляванняў безупынна павялічваўся, асабліва ў апошнія гады — напярэдадні II сусветнай вайны. Шматлікія хваляванні і сялянскія бунты на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства — гэта яшчэ адзін з доказаў, што капіталістычны лад, лад эксплуатацыі і сацыяльнай несправядлівасці быў чужы духу і імкненням селяніна.

Да такіх сялянскіх «падзей і хваляванняў» на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства можна залічыць між іншымі, і здарэнні ў вёсцы Старое Ляўкова, якая знаходзіцца на тэрыторыі Гайнаўскага павета.

Мясцовае беларускае насельніцтва, у большасці малазямельныя сяляне, на працягу гадоў з'яўлялася аб'ектам эксплуатацыі мясцовым спекулянтам і крамаром, Янкам Урбанскім, які карыстаўся выключным паважаннем і даверам у мясцовым камісарыяце паліцыі на чале са старшым паліцыянтам, Станіславам Містэркам. Пазбаўленыя мажлівасці вучыцца на сваёй роднай, беларускай мове, церпячы здзекі і кпіны з боку паліцаяў і ўрадніцтва, сяляне марылі аб лепшай будучыні, вольнай ад нацыянальнай і расавай нянавісці, вольнай ад сацыяльнага прыгнёту і эксплуатацыі, марылі аб такім быце, які здабылі сабе іх свабодныя браты ў Беларускай Савецкай Рэспубліцы.

У Старым Ляўкове досыць хутка была створана ячэйка Комуністычнай Партыі Заходняй Беларусі. Найбольш актыўнымі членамі і дзеячамі з'яўляліся: 25-гадовы Дыянізы Гарбарук і Янка Грыц.

Зразумела, што мясцовы камендант паліцыі, Станіслаў Містэрка ведаў ад сваіх даносчыкаў, галоўным чынам, ад Урбанскага аб існаванні ў вёсцы нелегальнай арганізацыі КПЗБ, а нават ведаў і аб тым, што належаць да яе Гарбарук і Грыц.

Не маючы аднак ніякіх канкрэтных доказаў не мог Містэрка іх арыштаваць, пакуль дакучаў ім толькі. Калі напрыклад, 5 чэрвеня 1938 г. у вёску Старое Ляўкова нанёс візіт у мясцовую царкву праваслаўны гродзенскі архіепіскап, Сава, — то камендант Містэрка забараніў Гарбаруку ў гэты дзень выходзіць з хаты на той падставе, што ён нібы могбы выклікаць «антырэлігійныя выступленні». Не зважаючы аднак на гэта, Гарбарук з'явіўся ля царквы. Тады Містэрка разам з паліцыянтам Леонам Канафальскім злавілі Гарбарука і сілай зацягнулі яго ў хату, загадваючы, каб не выходзіў з яе аж да вечара.

Грубае выступленне Містэркі і Канафальскага выклікала глыбокае абурэнне сярод прыбылых на царкоўнае свята сялян. На паліцыю паляцела каменне. Паліцаі ўцяклі на камісарыят і забарыкадаваўшы дзверы пагражалі, што калі сяляне і ў далейшым будуць іх атакаваць — яны адкрыюць агонь.

Праганіўшы з-пад царквы паліцыю, сяляне зноў вярнуліся на пляц ля царквы і скандуючы ў гонар СССР, і Комуністычнай Партыі Заходняй Беларусі прагналі яшчэ падглядаючага Янку Урбанскага.

У выніку гэтых падзей пракуратура Акруговага суда ў Гродне пачала судовае следства супраць Дыяніза Гарбарука, яго бацькі — Пятра, малодшага брата Паўла, Янкі Грыца і іншых жыхароў — удзельнікаў падзей. Многія з іх апынуліся ў арыштце, рэшта знаходзіліся пад наглядам паліцыі.

Аднак судавы разбор не адбыўся. Галоўны абвінавачаны, Дыянізы Гарбарук пры дапамозе сваіх таварышаў 20 ліпеня 1939 г. уцёк з турмы, а пагоню за ім спыніла другая сусветная вайна і вызваленне Беласточчыны Савецкай Арміяй.

ЯКУБ АНТАНЮК

У Альхоўцы будзе добрая вуліца

У шматлікіх вёсках на Беласточчыне вуліцы палохаюць балотам.

Дагэтуль так было і ў вёсцы Альхоўка — Гайнаўскі павет. Бывала, калі пападае дождж — праз вуліцу ўпрост прайсці не можна, столькі балота.

Дзякуючы ініцыятыве сакратара ГРН — Міхася Галабурды жыхары Альхоўкі грамадскім працоўным абавязцельствам прыступілі да пабудовы новай, брукаванай вуліцы.

На здымку: — жыхары Альхоўкі падчас пабудовы новай вуліцы.

(в і а)

Фото — А. О.

Ці ведаеце, што...

...сярод савецкіх вучоных пануе погляд, што ўжо на працягу бліжэйшага дзесяцігоддзя збудуецца атамную ракету.

Дзеля таго, каб ракета ляцела 11—12 км на секунду, вучоныя працуюць над тым, каб праз цэлы час палёту яна мела хуткасць роўную пачатковай.

Каб гэтую ракету, якая будзе важыць некалькі сот тон выслаць на месяц — трэба збудаваць рэактар з зарадам некалькіх мільёнаў кілаватаў.

Ад нейкага часу савецкія вучоныя апрацоўваюць шмат варыянтаў мадэляў атамных матораў. якія на працягу 5—10 год прычыняцца да рэалізацыі міжпланетнага палёта.

Аб шкоднасці курэння

Курыць звычайна пачынаюць ў юнацкім узросце. Прычым пачынаючыя курыльшчыкі маюць слабае ўяўленне аб шкодзе курэння і тым больш зусім не думаюць аб яго выніках. Вось чаму вельмі важна ведаць, якую шкоду арганізму чалавека прыносіць курэнне.

Пры курэнні тытуню ўтвараецца дым, частка якога трапляе ў арганізм чалавека, частка — у акружаючую яго атмасферу. Гэты дым утрымлівае ядавітыя рэчывы: нікацін, вокіс вуглерода, сінільную кіслату і інш. З гэтых ядаў найбольш згубным для чалавека з'яўляецца нікацін, астатнія яды ўтрымліваюцца ў нязначнай колькасці. Адна — дзве кроплі чыстага нікаціну смяртэльныя для чалавека. А такая колькасць нікаціну ўтрымліваецца прыкладна ў 25 папяросах. Таму, калі чалавек, які не курыць, выкурыць адразу пачак папярос, ён можа загінуць ад атручэння нікацінам.

Мне ўспамінаецца выпадак, калі два падлеткі рашылі праявіць «гераізм» — выкурыць за раз па пачцы папярос. Аднаму з іх не давялося пахваліцца сваёй перамогай, ён памёр ад паралічу сардэчнай мышцы з прычыны атручэння нікацінам. Другі — у цяжкім стане быў дастаўлен у бальніцу.

Звычайна курыльшчык за дзень выкурвае многа папярос. Але яд паступае ў кроў не ўвесь адразу, таму арганізм прывыкае да малых доз і чалавек не выказвае прызнакаў атручэння.

Як-жа дзейнічае нікацін на арганізм чалавека? Перш за ўсё ён дзейнічае на нервовую сістэму, сэрца і крываносныя сасуды, органы дыхання і страваводны тракт. Нікацін пранікае ў мозг чалавека, уносіць сур'ёзнае парушэнне ў яго работу: у курыльшчыка паяўляецца раздражняльнасць, хуткая стомленасць, слабее памяць.

Звычайна курыльшчыкі думаюць, што курэнне ўзбуджае нервовую сістэму, надае ім бадзёрасць, дапамагае змагацца са стомленасцю. Такая думка няправільная, бо калі ў час курэння і праяўляецца некаторае ўзбуджэнне нервовай сістэмы, то яно вельмі нядоўгае і не стойкае і хутка змяняецца прыгнечаным станам, раздражняльнасцю. Курэнне адмоўна дзейнічае і на сардэчную мышцу: у чалавека, які курыць, звычайна пачашчаецца сэрцабіццё, што вядзе да хутчэйшага зносу сэрца, да павышэння крываноснага ціску. Нікацін дзейнічае і на крываносныя сасуды, прасвет іх зніжаецца, яны становяцца менш эластычнымі, больш хрупкімі, што прыводзіць да артэрыёсклероза, да частых галаўных боляў, аслаблення памяці.

Усё гэта не можа не ўздзейнічаць на працяглаcць жыцця. Акадэмік І. П. Паўлаў на пытанне аб тым, як падоўжыць жыццё, даў адказ: «Не пейте вина, не огорчайте сердце табачищем и проживете столько, сколько жил Тициан». (Тыцыян — выдатны італьянскі мастак эпохі Адраджэння, які пражыў 99 год).

Асабліва шкодна курыць маладому, у якога не ўмацаваўся арганізм. Падлеткі пачынаюць курыць звычайна з балаўства, з жадання браць прыклад з дарослых. Падлеткі, якія кураць, звычайна худыя, бледныя, у іх пагаршаецца памяць, яны становяцца больш успрыймальнымі да розных захворванняў.

Памятайце! Папяроса — ваш вораг. Яна губіць здароўе. А нашай Радзіме патрэбны дужыя, здаровыя, вясёлыя людзі.

З. В. СЕРГІЕВІЧ.

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана

(Працяг са стар. 5)

«Не пазнае або ведаць не хоча... Адна справа ў лесе ды на полі сустрэцца, іншая — тут...» — з адчаем падумаў Янка, бачачы, як нясмела пераступіў бацька парог кабінета.

І Пётр Іванавіч сапраўды не адразу пазнаў свайго наведвальніка. Ён працёр насавой хустачкай пенснэ, блукаючы вакол няўважлівым позіркам. Мармуровы чарнільны прыбор на стале, прэс-пап'е, стойка з акуратна завостранымі алоўкамі, аб'ёмістая папка спраў — усё яму да моташнасці абрыдла. Такім-жа будзённым, нудным голасам, як гэтыя рэчы, ён цярпліва напомніў Луцэвічу:

— Я вас слухаю!

Закашляўся Дамінік Ануфрыевіч і, запінаючыся, з цяжкасцю падбіраючы патрэбныя словы, напомніў дырэктару аб яго абяцанні.

— А, гэта вы... Як-жа, памятаю... Добра памятаю, хлопчык на дзіва здольны...

Зноў запанавала маўчанне. Пераступаючы з нагі на нагу, Луцэвіч адчуваў, як перасыхае ў роце. Дырэктар не спяшаўся з вывадамі, закурыў папяросу, зацягнуўся. Выпускаючы дым, спакойна гаварыў:

— Так, так... Я рады дапамагчы... Калі ласка... прымем нават без экзаменаў... Вы не дзякуйце, потым... Так, я сказаў усё... Астатняе залежыць ад вас... Гэта-ж дробязі... Улічыце, плата ў нас бярэцца за год наперад, адразу-ж пры паступленні... Дарэчы, для ўсіх абавязкова форма — касцюм, шынель і іншае. Вас цікавіць колькі гэта будзе каштаваць? Можна паглядзець па прэйскуранту.

Ён знайшоў патрэбныя расцэнкі, паказаў іх. На развітанне нават працягнуў белую выпеставаную руку.

Бацька выйшаў з кабінета пахмуры, невясёлы. Заўважыўшы гэта, Янка збялеў, на вейках заблішчэлі слёзы:

— Хадзем, тата, тут не для нас...

— Аскому нагоніш, пакуль ахвоту спагоніш... Перш за ўсё трэба каня купіць, там будзе відаць, — прамовіў бацька, прыкідваючы ў галаве непасільныя выдаткі.

— А конь дорага каштуе? Мусіць, усе грошы, якія ў вас ёсць, — так тата?

— Запытаем у людзей, прыцэнімся... Не ўсім-жа, Ясь, вучонымі быць... Не суньcя са сваім носам туды, куды цябе не просяць...

З гэтага дня Янка неўзлюбіў горад. Ды і Бянігда Іванаўна тужыла па вёсцы. Зіму так-сяк перабылі, а на вясну яна стала ўздыхаць па сваіх градках, па кароўцы.

— Па кожную дробязь тут трэба бегчы на рынак або ў краму, за ўсё плаці... Іншая справа, калі ёсць свой гарод, і куры, і кароўка... У нас, бывала, на вёсцы, выйдзеш на вуліцу, з усімі вітаешся, кожны з табой пагаворыць. Ты яму дапаможаш, ён табе... А ў горадзе быццам усе і незнаёмыя, кожны сам для сябе стараецца, — часта скардзілася яна суседкам па кватэры.

Расчараваўся хутка і сам Дамінік Ануфрыевіч. Займаючыся рамізніцтвам, ён так знясілеў, што ўсё часцей пачаў хварэць. А хварэючы, ён гаварыў сваёй сям'і аб адным:

— Толькі той чалавек сам сабе гаспадар, хто мае ўласную зямлю і працуе на ёй.

Аднойчы да Волкавых прыйшоў знаёмы чыноўнік. Тэрмінова паклікалі яны да сябе і Дамініка Ануфрыевіча. Праз некалькі дзён ён з гэтым чыноўнікам паехаў у Прудзішча да памешчыка Шаброўскага і, вярнуўшыся, сказаў жонцы і Янку:

— Там аднымі ягадамі ды грыбамі пражыць можна — ракол лясы.

— А як-жа. няма таго злога, каб не выйшла на добрае, — ахвотна згадзілася Бянігда Іванаўна.

СЯРОД ЛЯСОЎ.

Сярод лясоў у невялічкай лагчыне прытуліўся хутар Прудзішча. Сюды Луцэвічы пераехалі ў пачатку зімы. Усю ноч ішоў снег, лёгкім пухам ён лёг на галіны дрэў, абляпіў шышкі на ёлках, аздобіў вяршаліны. У снежных карунках застыглі тоненькія гнуткія галінкі бяроз. Маладыя дубкі, якія не захацелі скінуць асенняга ўбрання, перазвоньвалі абледзянелымі бронзавымі лісткамі. А снег зацерушыў усе дарогі і сцежкі і ўсё яшчэ сыпаў ды сыпаў. Добра ісці ранкам, як толькі выгляне сонца. Іскрацца, пераліваюцца ў яго праменнях крышталікі сняжынак, усё вакол так чыста, так бела, што і на душы становіцца святлей, радасней. Маленькія ёлачкі амаль схаваліся ў снежных сумётах. Жывое ўяўленне бачыць у іх казачных герояў. Адна распушыла бараду, насунула шапку - папаху, шырока растапырыла рукі, гэта — лесавік. Другая — быццам заяц - бяляк.

Паглядзіш угару і зноў вачэй не адарвеш. Ледзь паружавелыя, у карункавым убранні цягнуцца да сонца верхавіны сосен. Непрыкметна павядзе рукою Янка. Быццам смычком дакранецца да іх, і, пакорныя яго волі, заспяваюць, зайграюць яны. Шырокая напеўная мелодыя запаўняе усю прастору, плыве ўдалячынь. Спявае ўвесь лес. Кожная галінка ў свой час так нечакана і меладычна падае свой голас. Быццам дырыжор, кіруе імі хлопчык. Уся душа яго выказваецца ў чароўнай песні лесу, разам з ім Янка і радуецца і смуткуе... Непаўторна прыгожы зімовы лес пасля першага снегападу.

На шляху перакінулася аркай асінка, не пройдзеш — трэба падлезці пад яе, біць чалом. Хочацца Янку дапамагчы дрэўцу ўзняцца, выпрастацца. Ці бура яго прыгнула, ці снег, або... само на час схілілася, каб устаяць ад непагадзі.

Схаваўся пад снегавой папахай куст бузіны, а на кончыках галінак — ледзяныя кропелькі.

— Плакала? Хто-ж цябе пакрыўдзіў? — пытае ціхенька Янка.

Ох, і не любіць-жа ён тых, хто крыўдзіць слабейшых. Непадалёку пачуўся стук сякеры. Гэта бацька сячэ сасну, павязе дровы на продаж у горад. Ледзь хістаючыся, трывожна парыпваюць побач высокія сосны...

(Працяг будзе)

Першая гадавіна

1 чэрвеня мінуў год з дня арганізавання Беларускага хору пры Галоўным Праўленні Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку. Галоўнае Праўленне БГ-КТ звярнулася з заклікам да беларускай моладзі Беластока, каб паступала ў Беларускі хор.

Ужо на адну з першых рэпетыцый прыйшло каля васьмідзесяці дзяўчат і юнакоў. Людміла Іванаўна Панько — дырыжор хору, мела поўныя рукі работы — «матэрыял сыры», нялёгка было яго дапрацаваць.

Пасля амаль поўгадовай падрыхтоўкі настаў для хору знамянальны дні — першыя публічныя выступленні: Крынкі, Саколка; потым — Семятычы, Мілейчыцы; пасля — Белавежа, Гайнаўка, Бельск, Беласток. Усюды гарачае ўспрыняцце, словы захаплення. Многія ўпершыню, пасля вайны, пачулі са сцэны беларускую песню.

Існаванне і дзейнасць хору мае вялікае значэнне ў крышталізацыі нацыянальнай свядомасці беларускага насельніцтва, у падтрыманні і развіцці беларускай нацыянальнай культуры, у азнаямленні польскага насельніцтва з беларускай культурай.

Маладому беларускаму хору хочацца пажадаць далейшых поспехаў, новых дасягненняў у высокароднай справе развіцця беларускай нацыянальнай культуры. (ся)

„Купалаўскія дні"

На наш заклік аб святкаванні купалаўскіх дзён адгукнуўся гурток БГ-КТ у Гарадку.

Гарадоцкі драмгурток падрыхтоўвае п'есу Я. Купалы «Паўлінку». Пастаноўка п'есы адбудзецца 9 чэрвеня г. г. Перад пастаноўкай насельніцтва пазнаёміцца коратка з біяграфіяй Купалы і праслухае некалькі вершаў.

Тэатральная група беластоцкага драмгуртка падрыхтоўвае п'есу «Прымакі». Рыхтуюцца таксама песні на словы Янкі Купалы, вершы, сцэніроўка. Усё гэта прысвечана ўшанаванню памяці Я. Купалы.

25 чэрвеня ў Беластоку ў зале ТПП-Р адбудзецца ўрачыстая акадэмія прысвечаная творчасці Я. Купалы. Пасля запазнання чытачоў з багатай яго творчасцю адбудзецца артыстычная частка. Гледачы будуць глядзець пастаноўку «Прымакі», праслухаюць некалькі вершаў, з багатай праграмай выступіць таксама Беларускі Народны Хор.

Дарагія настаўнікі, школьнікі, студэнты і наогул беларускае насельніцтва, пішыце да нас, як Вы ў сваім асяроддзі думаеце адзначыць купалаўскія дні.

Калі маеце якія цяжкасці — звяртайцеся за парадамі ў ГП БГ-КТ, ці рэдакцыю «Нівы». Дапаможам

(зб)

Вялікі Фэстын у Белавежы

У нядзелю 26 мая адбыўся ў Белавежы Вялікі Народны Фэстын, у якім прыняла ўдзел некалькі тысяч чалавек з пяці паветаў Беластоцкага ваяводства.

Вялікай папулярнасцю карысталіся выступленні Беларускіх мастацкіх гурткоў з Гайнаўкі і Бельска-Падляскага. Асобны фотарэпартаж змесцім у наступным нумары. Р.

Не слаўны рэкорд

Што ў Польшчы людзі п'юць многа гарэлкі — гэта ўсе ведаюць. Аднак як п'юць гарэлку жыхары Масева ў Гайнаўскім павеце — гэтага ўсе не ведаюць. Тады падаем да ведама, што толькі за месяц красавік і некалькі дзён мая, жыхары Масева прапілі 18 тысяч злоты ў мясцовай краме. Не слаўны гэта рэкорд! (ві.)

Да моладзі Гайнаўскага павета

Фестывальны камітэт у Гайнаўцы, штораз шырэй разгортвае перадфестывальную дзейнасць, сярод моладзі павета.

Нядаўна Гайнаўскі фестывальны камітэт выдаў адозву да моладзі павета ў якой заклікае да арганізавання фестывальных камітэтаў у грамадах, маладзёжных вечарынак, на якіх моладзь будзе знаёміцца з жыццём і працай совецкай моладзі.

Гайнаўскі фестывальны камітэт заклікае моладзь да перадфестывальных грамадскіх абавязацельстваў у направе дарог, пабудове лазняў, засаджванні сваіх аколіц фруктовымі дрэўкамі, пабудове прыгожых і культурных «зялёных клубаў».

Заклікае таксама моладзь актыўна ўдзельнічаць у арганізаванні фізкультурных каманд, гурткоў мастацкай самадзейнасці, у спаборніцтвах на найлепшую песню, найпрыгажэйшы народны танец паказаны на Павятовых аглядах перад Святам песні і танца.

Фестывальным камітэтам у іншых паветах Беласточчыны варта было-б навучыцца ад таварышаў з Гайнаўкі, як арганізаваць перадфестывальную працу сярод моладзі. (вб)

Вечар прысвечаны М. Багдановічу

26-га мая 1957 года ў зале Польска-Совецкага Інстытута ў Варшаве адбыўся літаратурны вечар прысвечаны 40-ой гадавіне смерці выдатнага беларускага паэта Максіма Багдановіча, сарганізаваны Аддзелам Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

З дакладам аб жыцці і творчасці паэта выступіў прафесар Беларускай Філалогіі пры Варшаўскім Універсітэце В. Т. Тарасаў і дэкламатары вершаў вялікага мастака беларускага слова.

Як доўга будуць чакаць

Часта ў штодзённым друку і на шматлікіх сходах заклікаецца сялян падымаць грамадскія працоўныя абавязацельствы. Але не заўсёды адпаведныя ўлады цікавяцца і дапамагаюць рэалізаваць гэтыя абавязацельствы.

Вось прыклад. У 1955 годзе паклікана да жыцця камітэт пабудовы лазні ў Кляшчэлях, Гайнаўскі павет. Камітэт выступіў да сялян з заклікам, каб дапамаглі будаваць.

Сяляне па меры магчымасцей унеслі складчыны, агульная сума якіх склала 11 тысяч злоты. Гэта не ўсё. 30 тысяч злоты будзе яшчэ сабраных. Усё разам — будзе не малая сума. Аддзел здароўя ВРН мусіць далажыць рэшту грошай на пабудову і дастравіць патрэбную дакументацыю.

Мінула ўжо два гады. Аддзел здароўя дагэтуль нічога не зрабіў.

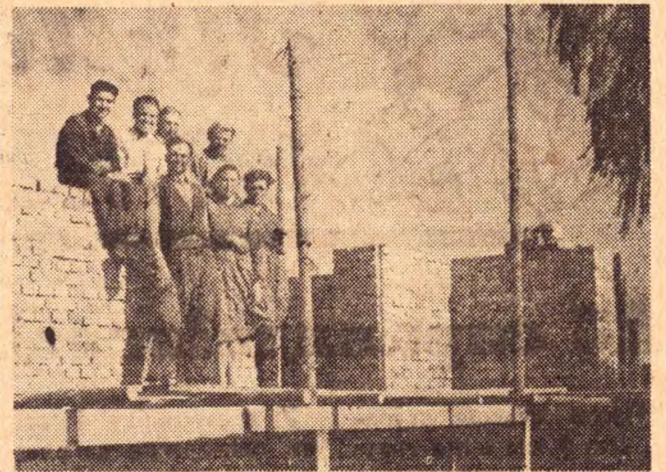
Прэзідыум ГРН некалькі разоў звяртаўся да Аддзела здароўя па гэтай справе, а асабліва па справе дакументацыі — але ўсё дарма.

Ці гэткія ўчынкі вышэйшых улад заахвочваюць сялян падымаць грамадскія працоўныя абавязацельствы? (а. о.)

Цэны на рынку ў Беластоку 23. V. 1957 г.

жыта за 100 кг	280—300	зл.
пшаніца за 100 кг	330—340	зл.
авёс за 100 кг	360—370	зл.
ячмень за 100 кг	330—350	зл.
бульба за 100 кг	75—80	зл.
гарох за 1 кг	5	зл.
цыбуля за 1 кг	4—5	зл.
морква за 1 кг	2—2,50	зл.
курыца 1 штука	35—40	зл.
яйкі адна пара	2,70—2,80	зл.
малако 1 літр	2,50—3	зл.
смятана 1 літр	18—19	зл.
масла 1 кг	47—48	зл.
свініна 1 кг	27—28	зл.
саланіна 1 кг	30—31	зл.

БУДУЕЦЦА НОВАЯ ШКОЛА



Яшчэ ў гэтым навучальным годзе дзеці Альхоўкі і акалічных вёсак у Гайнаўскім павеце вучацца ў двух маленькіх, ды зусім цесных, памяшканнях. Аднак у наступным годзе будуць вучыцца ў новай, мураванай, прасторнай школе, якая ўжо будуецца ў Альхоўцы.

Сродкі на пабудову школы прызнала дзяржава.

У пабудове школы актыўна дапамагаюць сяляне з Альхоўкі і акалічных вёсак.

На здымку: ля сцяны новабудаванай школы ў Альхоўцы стаіць злева: майстар — Янка Раманюк і сяляне з Альхоўкі, якія дапамагаюць у пабудове школы. (в і а)

Фото — А. О.

Скарга сялян

У Беластоку ёсць многа ўсялякіх крамаў. Некаторыя з іх займаюць вялікія памяшканні. Няма толькі крамаў з запаснымі часткамі да сельскагаспадарчых машын.

Што праўда ёсць у ваяводстве склад запасных частак пры Цэнтралі забеспячэння сельскай гаспадаркі ў Граеве. Але вядома, ён адзін, ды даехаць да Граева не выгадна. Найлепш прыехаць у Беласток, бо тут многа ўсякіх установаў, у якіх залатвяюцца тыя, ці іншыя справы. Адразу можна было-б купіць і патрэбныя часткі. Гэта было-б вельмі выгадна сялянам.

ВЗГС даўно ўжо адчувае патрэбу крамы з запаснымі часткамі для сельскагаспадарчых машын. Трэба сказаць, што ён ужо два гады дабіваецца ў ваяводскіх улад памяшкання на такую краму, але пакуль што не можа знайсці. Чаму?

Таму, што гэтай справай не цікавіцца Ваяводскае праўленне прамысловасці, а таксама Цэнтраля забеспячэння сельскай гаспадаркі ў Граеве. Яны зусім не бяруць пад увагу гэтага наракання сялян. М. Х.

АДКАЗЫ РЭДАКЦЫІ

ГР. І. А. Вы пішаце: *«Я прагаваў у ГС-е магазінерам. Падчас кантролю ў магазіне сцверджана недахоп тавару. У сувязі з гэтым мяне звольнілі з працы без папярэджання, закідаючы злачынства.*

Пракуратура вяла следства, але пасля чатырох месяцаў следства было спынена і мяне прызналі невінаватым.

Ці прыслугоўвае мне кампенсата за неслушнае звальненне, калі так, дык якая?

Адказ: Спыненне Пракуратурай справы не значыць яшчэ, што не маглі быць іншыя прычыны, абасноўваючыя звальненне без папярэджання. Аднак, калі ў выпадку злачынства працаўніка, кіраўніцтва прадпрыемства ці установы можа яго звольніць без папярэджання не звяртаючыся па згоду да прафсаюза, то каб звольніць без папярэджання з іншых прычын — неабходна згода кіраўніцтва прафсаюза.

Калі ў Вашым выпадку не было важнай прычыны, якая-б абасноўвала звальненне без папярэджання, або нават і была гэткая прычына, але кіраўніцтва ГС звольніла Вас без згоды кіраўніцтва прафсаюза, — то звальненне было-б не законным і ў гэткім выпадку Вам прыслугоўвала-б кампенсата ў колькасці поўнага месячнага заробку. Калі ў момант звальнення Вам прыслугоўваў водпуск — то Вам належыцца дадатковая зарплата за час невыкарыстанага водпуску. В. С.

Складчыны на Выдавецкі фонд Беларускага грамадска-культурнага таварыства

Бельск

312) І. Якімюк — 10 зл., 313) М. Якімчук — 5,05 зл., 314) Р. Крупіцкі — 5 зл., 315) М. Кудэрскі — 5,10, 316) М. Куна — 5,20 зл., 317) М. Лапацюк — 2,05 зл., 318) П. Мінюк — 8,70 зл., 319) І. Місеюк — 6,20 зл., 320) В. Мамотка — 3 зл., 321) А. Навіцка — 5,20 зл., 322) М. Несцяровіч — 11 зл., 323) А. Астроўскі — 8,20 зл., 324) А. Апалінскі — 5 зл., 325) М. Радышук — 5,20 зл., 326) У. Сцяпанюк — 10 зл., 327) В. Паўлючук — 2 зл., 328) С. Валошка — 2 зл., 329) С. Іванюк — 2 зл., 330) З. Казлюк — 2 зл., 331) В. Ляшкевіч — 2 зл., 332) П. Стэпанюк — 2 зл., 333) А. Іванюк — 2 зл., 334) І. Данілюк — 2 зл., 335) У. Казлоўскі — 2 зл., 336) Р. Сасна — 2 зл., 337) М. Сычэўскі — 2 зл., 338) М. Здзітавецкі — 2 зл., 339) А. Філіманюк — 2 зл., 340) П. Філіпюк — 2 зл., 341) М. Смалеўскі — 2 зл., 342) А. Панасюк — 2 зл., 343) Г. Матвеюк — 2 зл., 344) А. Семянтоўская — 2 зл., 345) А. Асіпюк — 1 зл., 346) А. Вайда — 1 зл., 347) Н. Калнер — 4 зл., 348) В. Парэйка — 2 зл., 349) М. Лаут — 2 зл., 350) А. Гапановіч — 1 зл., 351) Н. Фірсовіч — 1 зл., 352) Л. Кавалёва — 2 зл., 353) М. Нічыпарук — 5 зл., 354) П. Панасюк — 2 зл., 355) Ю. Пархаменка — 5 зл., 356) Я. Санчук — 5 зл., 357) А. Сычэйка — 5 зл., 358) І. Семянюк — 3 зл., 359) І. Семянюк — 2 зл., 360) П. Сідарук — 5 зл., 361) С. Стральчук — 5 зл., 362) М. Шаўчэнюк — 2 зл., 363) М. Уласюк — 5 зл., 364) І. Зарэмбюк — 10 зл., 365) І. Лісевіч — 5 зл., 366) В. Семянюк — 2 зл., 367) М. Грышчук — 5 зл.

(Працяг будзе)

Звяртаемся далей з заклікам да ўплочвання добраахвотных складчын на Выдавецкі фонд. Грашовыя складчыны ўплочвайце на: Konto PKO Nr 12-9-165 w Białymstoku — Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego z zaznaczeniem „Fundusz Wydawniczy".



Аб справядлівасці

Часам чуюцца заўвагі, што ў нас няма справядлівасці ў адносінах да працоўных. Некаторыя гавораць гэта гледзячы на цэны ў крамах. Другія гэта пацвяраджаюць тады, калі прыходзіцца ім плаціць залеглыя дзяржаўныя пастаўкі. Рабочыя і сяляне павінны жыць заможна, а гэта залежыць ад моцы еднасці рабоча - сялянскага саюза і ад узросту вытворчасці працы.

Вядома, некаторыя грамадзяне не могуць дачакацца паляпшэння жыцця і самі імкнуцца палепшыць свой дабрабыт. Дзеля таго бесцырымонна лезуць у дзяржаўную кішэнь, або разам з прыватнікамі спекулююць таварамі шырокага ўжывання. Некаторых камбінатараў лапаюць на гарачым учынку, а другія далей нашым коштам нажываюцца і жывуць, як кажуць, на шырокую нагу. Малаверныя грамадзяне, паказваючы на іх гавораць, што справядлівасці ў нас няма. Справядлівасць не ляжыць у краме на паліцы і не прадаецца за невялікую цану.

Калі ўсе людзі жывуць добра, вось тады ёсць і справядлівасць — гэтак мы разумеем. Але ад разумення і жадання да здзяйснення трудная дарога.

У кастрычніку ў нас усе грамадзяне набраліся энтузіязму, абяцалі дзяржаве многа, аддавалі свае аблігацыі, абручальныя кольцы, гатовы былі аддаць у заём частку сваёй зарплаты. Потым іх пачуцці астылі і многія пацягнулі з дзяржаўнай касы сотні мільёнаў, пад знакам задоўжанасці дзяржавы па недаплаце пэнсіі за мінулыя гады. Цяпер, калі няма ўжо на гэта магчымасці, некаторыя людзі загубілі веру ў будучае і плывуць па цячэнню прыслухоўваючыся да плётак. Ведаю, некаторыя чытачы будуць усміхацца чытаючы гэта і скажуць, што займаюся агітацыяй. Такіх я супакою сваім уласным сцвярджэннем. Я сам, седзячы ў цырульніка, пераканаўся, што ў нас няма справядлівасці.

Як усім вядома за падстрыжку ў нас бяруць пяць злоты. Але ўяўіце сабе, прыходзіць лысы грамадзянін і яго стрыгуць па гэтай самай цане. То-ж у лысых на галаве, так сказаць, валасоў толькі вяночак невялікі, а на самай макушцы так гладка, што шкарпэты можна цыраваць. Значыцца лысым крыўдна і тут справядлівасці няма.

Дзядзька Ляволь

КАНДРАТ КРАПІВА.

Р А К
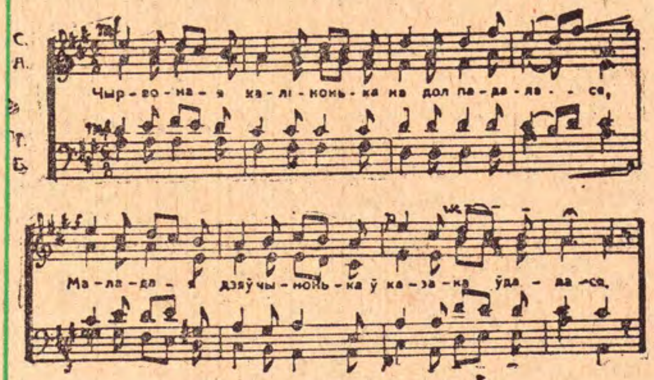
(Байка)

Паважаны чалавек адзін
З далёкіх і чужых краін
Прыехаў вандраваць па Беларусі.
Чаго — сказаць я не бяруся:

Ці то яго цікавіў Мінск, ці то Мазыр і Прыпяць,
А толькі ён зайшоў бутэльку піва выпіць.
— Што ў вас за піва ёсць? — пытае ён Слугу.
— Што загадаеце, падаць я вам магу, —
Адказвае Слуга. — Ёсць тараны, ёсць ракі.
— А гэта што такія за прысмакі?
Іх не чуваць у нашай старане.
Нясі, галубчык, мне якіх штук пяць на спробу.
Падаў слуга. Паважная Асоба,
Абцерабіўшы раку шыю й клешні
(Не хоча з драбязой займацца ён, канечне),
Давай упісваць рэшту.
Ды вось не есца толькі нешта:
Расце, здаецца, ў роце рак.
Аж вочы плюшчыць дзядзька - небарак,
Але, запіўшы півам, лыкнуў.
«Давай яшчэ папробую, а мо' й прывыкну
Да гэтых, думае, прысмакаў».
Але й з другім не лепей ракам:
Назад, здаецца, з рота ён паўзе.
— Паслухайце, — Асоба кажа тут Слузе, —
Што гэта ў вас за людзі і што ў людзей за густ?
Вось я ніяк прывыкнуць не магу
І ракам рот дарэмна запаскудзіў?
Слуга ў адказ: — Які вы, дзядзька, смешны!
Не дзіва мне, што не знайшлі вы смаку
У нашым раку:
У нас ядуць тут шыю і клешні,
А вы — жывот ды бруд усякі.

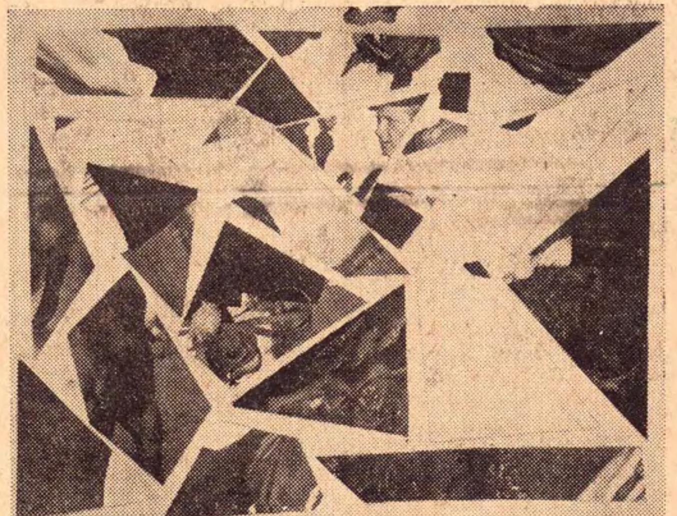
Калі трапляецца ў жыцці вам рак,
То, каб не каяцца нарэшце,
Уведайце наперад, дзе ў іх смак,
Тады ўжо толькі ешце.
Інача знойдзеце ў лупіне,
Што кожны, плюнуўшы, адкіне.

Чырвоная калінанька



Чырвоная калінанька
На дол падалася;
Маладая дзяўчынанька
У казака ўдалася:
Такі й вочы, такій й бровы,
Така й галавонька,
Як зыйдземся да купонькі —
Ціха размовонька
Наша ціха размовонька
Паплаве з вадою;
Ты вялікі, я малая —
Не зыйдусь з табою
Ты вялікі, я малая —
Не зраўняемося;
Трудна, нудна на сэрданьку;
Не звенчаемося.

АДГАДАНКА



Павырэзвайце гэтыя часткі фотаздымка, і складзіце як належыць. Напішыце нам, што вам атрымалася.

Сярод тых чытачоў, якія да 15 чэрвеня прышлюць правільныя развязкі будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод. Р.

Шчыры каханак

Парасачка, міленькая, якжа-ж я цябе кахаю. Без цябе я жыць не магу. Трэба нам як найхутчэй жаніцца.

— О, не! — перарывае Параска, — нічога не выйдзе, я замуж яшчэ не пайду.

— Дык чаму-ж ты гэта... дарагая мая, га?

— Бо ведаеш, бацькі перш старэйшую сястру хочуць аддаць, а там пасаг за ёю мусяць даць, ну дык не магчыма мне цяпер выходзіць.

— А які пасаг даюць за сястрою?

— Карову, каня, два парсюкі, пярыны, падушкі і некалькі тысяч грошай...

— Ты не ведаеш, пашла-б твая сястра за мяне? (з)

Выстаў ў на дурня

Прасілі вас татка і мамка на вяселле, але казалі, што вас хіба чорт не прынясе, бо ніпагода ўсё.

— Чаму цябе такога дурня паслалі?

— Калі разумных паслалі па разумных, а мяне дурня па вас дурнёў.



Дзед ды баба

Нейдзе, кажуць, дзед ды баба пасварыліся паміж сабой дый пастанавілі адзін да другога не гаварыць. Але ня доўга вытрымалі, бо ў бабы цярпення не хапіла, дык яна і пытае: «стары, ці ты ўчора чхнуў?»

— «А што?» панура адказвае ён. — «Будзь здароў!» ласкава кажа яна. — «Дзякую». Гэтак і пагадзіліся.



Развязка адгаданкі з 17 нумара «Нівы»

Засім, КОлас, ГуРло, ВітКа, ЖурбА.

Развязка: ЗОРКА.

Кніжныя ўзнагароды атрымалі: 1) Алесь Сідарчук — Гайнаўка, 2) Вера Шымчук — Каліноўка, 3) Янка Сасноўскі — Семятычы, 4) Яўгіня Грыцук — Беласток, 5) Рыгор Самасевіч — Галдап, 6) Марыя Саколік — Вроцлаў, 7) Уладзімір Грыневіч — Саколка, 8) Надзя Галубоўская — Аўгустув, 9) Ірына Славінская — Ополе, 10) Вацлаў Будзько — Варшава.

Узнагароды высылаем поштай. Р.

Народныя пагаворкі

Што думаеш, тое сніцца.

Душа чалавеча рагата, без пары не вылезе.

Дзеўка не бракоўна, як чорна; бракоўна, як не праворна.



Памысловы пажарнік.

Паважаны чытач!

Калі хочаш атрымліваць рэгулярна свой часопіс не забудзь да 10 чэрвеня зрабіць падпіску на III квартал або да канца года на „Ніву".

Падпіска за 6 месяцаў каштуе 14 зл. 40 гр.

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA" Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku. Adres redakcji: Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25. tel. 25-89. Warunki prenumeraty: miesięczna — 2.40 zł; kwartalna — 7.20 zł, półroczna 14.40, roczna 28.80. Prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze. Wydawnictwo: RSW „Prasa". Prenumeratę ze zleceniem wysyłki zagranicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa. Należność wpłacać na konto PKO I-6-100024 Warszawa. Cena prenumeraty z wysyłką zagranicę wynosi: kwartalnie 10,15 zł, półrocznie 20,30 zł, rocznie 40,60 zł. Druk Białostockie Zakłady Graficzne. Nakł. 5000 T-10